

**Çeltik
yetiştiriciliği**

**Sürü Sağlığı
ve yönetimi**

Gıda Hijyeni

**Samsun'da
Tarımsal
Yatırım
Sektörleri**

KTAE

**Meyve
Sebzeleri
Kurutma**

**Türkiye
5. Organik
Tarım
Sempozyumu**

XI. ULUSAL
TARIM EKONOMİSİ
KONGRESİ
3-5 EYLÜL 2014

Üniversitelerde, kamu sektöründe, özel sektörde, tarımsal çiftçi örgütlerinde ve sivil toplum kuruluşlarında sosyal bilimcilere, uygulamalı ekonomi alanında çalışanlara ve ilişkili diğer kişilere birbirleriyle etkileşim kurma olanağı sağlayacak 11. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi,

3-5 Eylül 2014 tarihlerinde
Samsun'da yapılacaktır.

Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Adına

Sahibi
Kadir GÜVEN
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Erol BAŞ

Yayın Kurulu
Erol BAŞ
Lale BAYKAL
Gürsel BALCI
Bekir KARAOSMANOĞLU
İcabi ÇAĞAN
Cihan EROĞUL
Fuat COŞKUN
Yaşar BUDAK
Hatice OLGUN
Ahmet ŞENOĞLU

Fotoğraflar
Recep YAPINCAK

Grafik Tasarım
Cem Ofset

Yönetim Yeri Adresi
Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kılıçdede Mah. Abdülhakhamit Cad.
No. 7 55060 İlkadım /SAMSUN

Telefon
0 362 231 37 00/270

Fax
0 362 233 21 63

e-mail
ktv@samsuntarim.gov.tr

web
http://www.samsuntarim.gov.tr

ISSN: 130-7588

Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Yayını Olan SAMTİM Dergisi Yaygın Süreli Yayındır.

Basım Yeri
Cem Ofset Ltd. Şti.
Ulugazi Mah. 614. Sk. No. 9
Tel : 0 362 431 82 22 İlkadım / SAMSUN

İÇİNDEKİLER

- 2 | Önsöz
- 3 | Çeltik yetiştiriciliğine genel bakış
- 6 | Sürü sağlığı ve yönetimi: AŞILAMA
- 9 | Gıda hijyeni ve gıda kaynaklı hastalıklar
- 11 | Samsun'da tarımsal yatırım için uygun sektör ve alanlar
- 16 | Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü
- 20 | Meyve ve sebzeler Kavak'ta kurutulup dünyaya pazarlanıyor
- 23 | 5. Organik Tarım Sempozyumu
- 27 | Anaç Koyun-Keçi Desteklemeleri Eğitimi
- 33 | 19 Mayıs İlçesinde Kurufasulye Tarla Günü
- 36 | Kestane Çeşit Çalışması
- 37 | Güven KKYDP Yatırımcılarını ziyaret etti

www.samsuntarim.gov.tr

Milli ekonominin temeli ziraattir. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

(Signature)

ön söz

Kıymetli Samtim Okurları,

Aylardan Ekim ve Samtim Dergimizin yeni bir sayısı ile daha birlikteyiz. Ramazan, bayram, hasat derken oldukça yoğun bir yaz mevsimini daha hep birlikte geride bırakmak üzereyiz.

Bulunduğumuz mevsim itibarıyla, çoğu yazlık sebze- meyve ve hububat ürünlerinde hasat mevsimini tamamlamış bulunuyoruz. Mısır, soya, çeltik gibi birçok üründe ise bazı erkenci çeşitlerin hasadı yapılmakla birlikte, önemli bir kısım ürün ise tarlalarda halen hasat edilmeyi beklemektedir.

Elbette ki bu ürünlerin, an itibarıyla hasat edilip edilmemiş olmasından daha önemli konu birim alandan elde edilen verimleri ve bu verime bağlı olarak nihai süreçte çiftçimize katkılarıdır. İşte bu sayımızda, bu gibi konular üzerinde durmak suretiyle, ilgili birimimizce bu alanda yapılmış son çalışmalar ve bunlara ilişkin bulguların yer aldığı rapor sonuçlarıyla da sizleri aydınlatma kararındayız.

Ülkemizde ekim yapılan toplam alanlardaki daralmanın aksine, sebze ve meyve yetiştirilen alanlar üzerinden ilimiz rakamlarında artış meydana gelmiştir. Yine bitkisel üretimde öne çıkan sebzecilik sektörümüz, yükselen organik tarım sektörü ve son zamanlarda artan iyi tarım uygulamaları da Samsun'umuzun adının sıkça duyulmasına vesile olmuştur.

Bilindiği üzere kışlık sebze üretiminde stratejik olarak avantaj ve üstünlüğe sahip olan ilimiz, son yıllarda kurulan kapama bodur ve yarı bodur meyve bahçesi tesislerinin varlığı ve faaliyeti ile de ekonomik anlamda aşama kaydetmiştir. Yine tütün alanlarından boşalan işletmelerin, işletme ölçeklerinin tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliğine elverişli olması da ayrı bir avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sulama suyu açısından da iyi durumda olan ilimizde coğrafi bir avantaj olarak deniz suyunun da varlığı, ilimizde su ürünleri ve kültür balıkçılığını da mümkün kılmaktadır. Hayvancılık konularında ise DPT'nin raporlarında büyük baş yetiştiricilik açısından ilk sıralarda görünen Samsun İli, yem bitkileri üretimindeki artışla bu alandaki iddiasını korumaya devam etmektedir.

Neredeyse her sayımızda ifade ettiğimiz üzere sınırlarımız içinde yer alan iki büyük ova; Bafra ve Çarşamba ovaları ise tarımsal üretimimizin önemli kısmını karşılamaktadır. Yine iklim özellikleri yönüyle de ilimiz çoğu tarımsal ürünlerde yetiştiricilik yönüyle gerek konvansiyonel ve gerekse de organik tarım açısından avantajlı durumdadır.

Bütün bunların dışında İl Müdürlüğümüz, Ziraat Fakültesi ve Araştırma Enstitülerimizin katkılarıyla bütün bu avantajları değerlendirme babında son yıllarda önemli projelere imza atılmış ve çiftçinin alternatifleri çoğaltılmıştır. Öyle ki farklı yatırım alanlarıyla tanışan çiftçimiz, babadan gördüğü usul ve ürün desenine mahkumiyetini sonlandırma yolundadır.

Defalarca arz ettiğimiz üzere, zaten çiftçilerimiz de artık eski çiftçi ya da o bildik sınıfsal söyleyişle 'köylü' değildir. Bu bilişim çağında teknolojinin nimetleriyle eskiye oranla nispeten tanışık, olup bitenden haberdar ve itiraz yahut karar noktasında da yine eskisine oranla çok daha yetkindir. Bu durumsa çiftçiye yeniliklere ve işbirliğine açık kılmaktadır.

Bu demek değildir ki çiftçilerimizin hiçbir sorunu kalmamış ve her şey olması gereken noktadadır... Hayır, bunu iddia etmiyoruz. İddiamız sorunları daha da indirgemek adına kendileriyle çıktığımız yolda üzerimize düşen her ne varsa yapmaya devam edeceğimizdir.

Sözlerimi burada bitirirken bir sonraki sayıda sizlere iyi haberler vermeyi ümit ediyor ve ürününüz bol, hasadınız bereketli olsun diyorum.

Kadir GÜVEN
İl Müdürü

www.samsuntarim.gov.tr

Çeltik yetiştiriciliğine GENEL BAKIŞ

Dünyada yaklaşık 1.5 milyar hektar olan tarım alanının yaklaşık 700 milyon hektarında tahıl ekilmektedir. Dünya tahıl ekilişinin yaklaşık %22'sini karşılayan çeltik, üretiminde ise %28'lik pay almaktadır.

Filiz UZUN
Ziraat Mühendisi

Dünya çeltik üretiminin yaklaşık %91'i Asya kıtasında yapılmaktadır. Dünya çeltik üretimi bakımından Çin ilk sırada yer alırken, bunu sırasıyla Hindistan, Endonezya ve Bangladeş izlemektedir. Türkiye'de ise çeltik üretimi son on yılda sürekli bir artış içerisinde. Üretim artışı, ekiliş alanındaki artış ile birlikte özellikle birim alandan olan verim artışından kaynaklanmaktadır. Verim artışı 2000 yılından 2010 yılına kadar %44 olmuştur. Tüm bu verilere rağmen ülkemiz de pirinç ithalatçısı olmaktan henüz kurtulamamıştır.

DÜNYADA ÇELTİK VERİMLERİ İNCELENDİĞİNDE TÜRKİYE'NİN YERİ

Çeltik üretimi açısından ülkemiz çok uygun iklim şartlarına sahiptir. Sulu suyu bulunduğu sürece çeltik ülkemizin bütün bölgelerinde yetiştirilebilir. Dünya verim ortalaması 4.31 ton/ha iken 2011/2012 tahminlerine göre ülkemiz çeltik verimi ise 7,14 ton/ha ile dünya ortalamasının üzerinde olup, Mısır'dan sonra verim düzeyi en yüksek ülke konumundadır. Birinci sırada ise 9.51 ton/ha ile Mısır yer almaktadır.

Çeltik verimleri bakımından bölgeleri karşılaştırsak Marmara Bölgesi birinci sırada Karadeniz Bölgesi ise ikinci sırada yer almaktadır. Bunun nedeni Marmara Bölgesine üretim teknolojisinin daha önce girmesidir. Marmara Bölgesinde lazerle tarla tesviyesi ve kurutma makineleri ile kurutma ve mekanizasyon, diğer çeltik üreticisi bölgelere göre daha önce başlamış ve daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Samsun ili Bafra ilçe-

sine bu teknolojiler yavaş yavaş girmeye başlamış ve verim artışları da buna paralel olarak tespit edilmiştir. 2012 yılı itibari ile verim ortalaması 750 kg/da olarak gerçekleşmektedir. Hatta bu zaman zaman kültürel tedbirler ve mekanizasyonun yoğun kullanıldığı alanlarda 1000-1100kg/da çıkmaktadır.

ÇELTİK BİTKİSİNDE YILLARA GÖRE VERİM ARTIŞININ SEBEPLERİ

Bugün günümüzde çeltik yetiştiriciliği ve ıslahı ile aktif olarak uğraşan iki Araştırma Enstitüsü bulunmaktadır. Bunlar, ülkesel araştırmaları koordinasyonunda görevli Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü ve Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsüdür. Ülkemizdeki çeltik tarımının gelişiminde bu enstitüler çok büyük rol oynamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bundan 30 yıl önce, kullanılan çeşitlerin tamamına yakın kısmı introduksiyon çeşitleri iken, bugün üretimde kullanılan çeşitlerin tamamı yerli çeşitlerdir.

Yüksek verimli yerli çeşitlerin geliştirilmesi ve modern yetiştirme tekniği teknolojilerinin transferi, çeltik verimi ve kalitesini arttırmıştır. Bunun sonucu, çeltik çiftçileri ucuz maliyetli ithal pirinç ile rekabet edebilmişlerdir.

Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüde, 1979 yılında başlatılan melezleme ıslahı sonucunda bugüne kadar 29 çeltik çeşidi geliştirip tescil ettirmiştir. Ayrıca Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünün geliştirdiği Ka-

radeniz çeşidi 2005'de, Kızılırmak 2006'da ve Bafrayıldızı 2011'de tescil edilmiştir. Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsünün geliştirdiği Osmançık-97 çeşidi en popüler çeşittir. 2009 yılında, bu çeşit ülkemizdeki toplam çeltik ekim alanının %80'inden fazlasında yetiştirilmiştir. Aynı zamanda komşumuz Bulgaristan'da da geniş bir alanda ekilmektedir ve 2004 yılında bir ticari çeşit olarak bu ülkede tescil edilmiştir. Osmançık-97 çeşidi yüksek tane verimi, iyi tane kalitesi, yüksek pirinç randımanı, yatmaya dayanıklılık ve yanıklık hastalığına toleranslılık gibi iyi özelliklere sahiptir. Bu çeşidin tescil edildiği yıllarda ülkemizde ortalama çeltik verimi dekara 500 kg iken Osmançık-97 çeşidinin üretimde yer almasından sonra, çeltik veriminde devamlı bir artış görülmüş ve 2009 yılında ortalama 775 kg'a ulaşmıştır. Son yıllarda bu verim Bafra ovasında 1000 kg/da' lara kadarda çıkmıştır.

Ülkemizde 1995 yılına kadar yetiştirilen çeşitlerin tamamı yurt dışından getirilen çeşitler iken, günümüzde bu çeşitlerin yerini Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsünde geliştirilen çeşitler almıştır. Etkili bir çeltik tohumluk üretim programının geliştirilmesinden sonra, çiftçilerin sertifikalı tohumluk kullanma oranı artmıştır. Bu aynı zamanda, tane verimi ve kalitesini arttırmıştır.

BÖLGELERİMİZE GÖRE ÇELTİK EKİLİŞ ALANLARIMIZ

Marmara Bölgesi % 67 ekiliş ve % 72 üretim payı ile en önemli ekiliş ve üretim bölgesidir. Bunu % 20 ekiliş ve

%26 üretim payı ile Karadeniz Bölgesi takip etmektedir. İki bölgenin toplam üretimi ülke üretiminin % 90' ından fazlasını karşılamaktadır. Trakya Bölgesi özellikle Edirne ili Türkiye üretim ve ekilişinin yaklaşık %40' ını yalnız başına karşılamaktadır. Marmara Bölgesinde diğer önemli çeltik üreticisi iller Balıkesir ve Çanakkale'dir. Karadeniz Bölgesinde ise; Samsun ilk sırada olmak üzere Çorum, Sinop ve Kastamonu illeri gelmektedir. Samsun ilimizde Bafra, Ondokuzmayıs, Alaçam, Yakakent, Tekkeköy, Çarşamba, Salıpazarı ve Terme ilçelerimizde yoğun ekiliş alanları mevcuttur.

ÇELTİĞİN YETİŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ YASAL ZORUNLULUKLAR

Türkiye de çeltik tarımı, 11.06.1936 tarihinde çıkarılan 3039 sayılı "Çeltik Ekim Kanunu" gereğince il ve ilçelerde oluşturulan çeltik komisyonlarının izni ile yapılmaktadır.

Çeltik Ekim Kanununun uygulanmasında üreticiler, çeltik ekecekleri bölgenin mevkiini, sınırlarını, dahil olduğu köyü veya ilçesini, toplu yerleşim alanlarından uzaklığını, çeltik ekmek istedikleri arazinin genişliğini, sulama suyunun nereden geldiğini ve nereden geçtiğini, ne ile getirildiğini, çeltiği sulayacak suyun kime ait olduğunu, boşaltma kanallarının nereden geçeceğini ve nereye döküleceğini, tarlanın kime ait olduğunu, çeltik tarlasında bir yıl önce ne ekildiğini, çalıştırılacak usta, yamak, sucu vb.nin sayılarını ve ekilecek çeltik tohumu çeşidini, bir dilekçe ile Çeltik Komisyonuna bildirirler. Bu bilgiler ile çeltik eken çiftçi, müracaatta bulunur ve çeltik ekim ruhsatı verilmek üzere çeltik ekim sahasının komisyonca tetkikini sakınca yok ise izin verilmesini ister. Komisyon isteği inceler, ekime müsaade eder veya reddeder.

ÜLKEMİZDE ÇELTİK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Çeltik yetiştiriciliğinde karşılaşılan sorunları su, mekanizasyon, girdi fiyatları, bireysel tarım, pazarlama, kırmızı çeltik, anız sorunu, tohumluk sorunu, münavebe, gübreleme, arazi

mülkiyeti, abiotik sorunlar, hastalık, zararlı ve yabancı otlar olarak sayabiliriz.

- Çeltik, ülkemizde ekimden hasat olgunluğuna kadar ekonomik bir ürün elde edebilmek için devamlı olarak sulanmak zorundadır. Türkiye çeltik üretimi önünde en önemli sorun su yetersizliğidir. Bunun sonucu, ülkemizde çeltik ekim alanını, çeltik sulamasında kullanılabilecek su miktarı belirlemektedir. Bu durum çeltik üretimi yapılan arazi kira fiyatlarına artış olarak yansımaktadır.

- Çeltik yetiştiriciliği yoğun işçilik ve teknoloji kullanımı gerektirmektedir. Çeltikte teknoloji kullanılmadan yapılan yetiştiricilikte ürün maliyeti yüksek olmakta ve verim düşük olmaktadır. Çeltik bitkisinde verimi di-

arttırılmalıdır.

- Ülkemizde çeltik üretiminde kullanılan, motorin, elektrik, gübre ve kimyasal ilaçlar gibi temel girdilerin fiyatları, ülkemize pirinç ithalatı yapılan ABD, Mısır, Tayland, İtalya, Arjantin ve Uruguay gibi ülkelerin fiyatları ile karşılaştırdığımızda oldukça yüksektir. Bu da ülkemizde üretim maliyetini arttırmaktadır.

- Uzun yıllar aynı araziye çeltik ekilmesi ve sertifikasız çeltik tohumu kullanılması gibi nedenlerden dolayı, kırmızı çeltik(Yabani Çeltik) yoğunluğu yıldan yıla tarlalarda artmaktadır. Bu da ürün verimi ve kalitesini düşürmektedir.

Kırmızı çeltik yoğunluğunu azaltmanın en önemli yolu münavebe yapmaktır. Bunun yanında, ilk

rekt etkileyen faktörler su ve düzgün arazi tesviyesidir.

Arazi tesviye işlemi, küçük parsellerde tesviye bıçağı geniş arazilerde hafif ağırlıklı grayder veya lazerle çalışan tesviye aletleri ile yapılabilir. Düzgün arazi tesviyesi sonucunda çeltik veriminde yaklaşık % 25 artış, arazinin yabancı ot yoğunluğunda % 40 azalma , ekim/dikim işgücünde % 30 azalma ve suyun etkin kullanımında en az % 10-15 (100 mm) tasarruf sağlar. Lazer kontrollü tesviye aleti ve biçerdöver gibi ekipmanların temin edilmesinde birlikte hareket edilmeli ve kooperatifler devreye sokulmalıdır. Söz konusu bu alet ve ekipmanların satın alınmasında devlet desteği

defa çeltik ekimi yapılacak sahalara, sertifikalı tohum ekerek çeltik üretimine başlanması ve daha sonraki yıllarda aynı şekilde devam edilmesi, en az 3-4 yıl kırmızı çeltik sorunun ortaya çıkmasını önleyecektir.

- Ülkemizde hasat-harman işleminin biçerdöver ile yapılmaya başlanmasından sonra, anız sorunu ortaya çıkmıştır. Biçerdöver ile hasatta ürün toprak seviyesinden 15-20 cm yükseklikten biçilmektedir. Bunun sonucu tarlada önemli bir miktarda sap kalmaktadır. Bu da sürüm ve toprak işlemede sorunlar ortaya çıkarmakta veya ekim sonrası toprağı kabartarak, genç bitkilerin toprağa tutunmasında sıkıntılar yaratmaktadır.

Sap ve anız artıklarının tarlada çürüyüp yok olması için, mikro-organizma faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, ülkemizde önemli çeltik ekim alanları olan Trakya-Marmara ve Karadeniz bölgelerinde, çeltik hasadı eylül sonu ve ekim ayında yapılmaktadır. Bu zamandan sonra havalar serinlemekte ve mikro-organizma faaliyeti için yeterli sıcaklık oluşmamakta ve çürüme işlemi gerçekleşmemektedir.

Anızın yok edilmesinin en kolay yolu, biçerdöverlerin arkasına takılan sap kıyıcıları ile sapı ince halde kıyıp tarla yüzeyine yaymaktır. Buda maliyeti arttırmaktadır.

- Ülkemizde çeltik tarımında tohumluk konusunda herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Üretimde kullanılan tohumluğun tamamı yerli kaynaklardan karşılanmaktadır. Ancak, çiftçilerin sertifikalı tohumluk kullanımı istenen seviyede değildir. Bu konuda çeltik üreticilerinin bilinçlendirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

- Ülkemizde ve bölgemizde en az 5 yıl ve daha fazla üst üste (hatta 20-25 yıl) çeltik tarımı yapılmaktadır. Aynı tarlaya sürekli çeltik ekildiğinde verim düşmekte, çeltiğe zarar veren yabancı otlar artmaktadır. Ayrıca, sürekli su altında kalan topraklarda toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri bozulmaktadır. Dünyada çeltik tarımında ileri ülkelerde 5 yıllık ekim nöbeti içinde mutlaka iki yıl baklagil bitkilerine yer verilmektedir. Ülkemizde bu konuda tarımsal yayım vasıtaları ve arazi çalışmaları ile ekim nöbetinin önemi hakkında sürekli bilgi verilmektedir.

- Gübre konusunda en önemli sorun azotlu gübrelerin fazla kullanılmasıdır. Karadeniz Bölgesinde çeltik yetiştiriciliğinde genelde üre ya da amonyum nitrat gübreleri tercih edilmektedir. Çeltik tarımında denitrifikasyon ve buharlaşma ile azot kaybını önlemek gerektiğinden amonyum sülfat gübresi önerilmektedir. Münavebesiz çeltik ekimi, dengelessiz gübreleme, toprak tesviyesi gibi nedenler mikro element eksikliklerini de ortaya çıkarabilmektedir. Bu durum verimde önemli düşüklüklere neden olabileceğinden eksikliği görülen Bor ve Çinko gibi besin mad-

delerinin bitkiye verilmesi gerekir.

Çeltik üreticilerinin öncelikle toprak tahlil sonuçlarına göre gübreleme yapmaları gerekmektedir. Ülke genelinde çeltik üreticilerinin çok azı analize dayalı gübreleme yapmaktadır. Bu konuda da çiftçilerin bilinçlendirilmesine ağırlık verilmektedir.

- Soğuk su, düşük hava sıcaklığı, yüksek sıcaklık, tuzluluk ve alkalilik sorunu fiziksel sorunlar yani abiotik sorunlardır. Çeltik yetiştiriciliğinde yer altından artezyenlerden ve barajlardan sağlanan suyla sulanan mahsullerde, soğuk sulama suyunun olumsuz etkisi yaşanmaktadır. Bu, çimlenme, fide gelişme ve tane oluşum dönemlerinde ürün gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çeltik üretim döneminde 15 °C 'nin altında ve 35 °C 'nin üzerindeki hava sıcaklıkları çimlenme, fide gelişimi, tozlanma, döllenme, salkım oluşumu ve tane oluşumunu olumsuz yönde etkiler.

Tozlanma ve döllenme dönemlerinde tuzluluk problemi 15-20 yıl önce bazı çeltik ekim alanlarında yaygın olarak yaşanmaktaydı. Ancak lazer kontrollü tesviye aletinin kullanılmaya başlaması ile araziler iyi tesviye edilir hale gelmiş ve tuzluluk sorunu ortadan kalkmıştır.

- Çeltik üretimi yapılan alanlarda yabancı otlar, kültür bitkilerinin su ve besinine ortak olarak kültür bitkisi ile rekabete girerler, bunun sonucunda mücadele yapılmadığında % 40' lara varan verim düşüklüklerine neden olurlar.

Bölgemizde ekim nöbetine uyulmaması yani uzun yıllar aynı arazide üst üste çeltik tarımı yapılması, lazer ile tesviye teknolojisinin tüm arazilerde yaygınlaşmaması, sertifikalı tohum konusu, kültürel tedbirlerin yeterince uygulanmaması ve üst üste aynı etkili maddeli ilaçlarla mücadele edilmesi yabancı ot popülasyonunu arttırmakta ve ilaçlara direnç kazanan yeni türlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. (Bölgemizde sorun olan en önemli yabancı otlar darıcan türleridir. Bunları sırasıyla saz otu, kurbağa kaşığı vb otlar izlemektedir).

- Bölgemizde sorun olan çeltik

hastalıkları:

Çeltik Yanıklık hastalığı (Pyricularia oryzae)

Kahverengi Yaprak Lekesi (Helminthosporium oryzae) Kök Boğaz Çürüklüğü (Fusarium moniliforme)

Bunlardan en fazla ürün kaybına neden olan ve yaygın olarak görülen hastalık, çeltik yanıklık hastalığıdır. Kök boğazı çürüklüğü de bazı duyarlı çeşitlerde ürün kaybına sebep olmaktadır. Kahverengi yaprak lekesi hastalığı ise daha ziyade besin maddesi sorunu olan veya dengesiz gübreleme yapılan sahalarda görülmektedir.

Çeltik yanıklığı bazı yıllar (1995, 1997, 2002) iklim şartlarına bağlı olarak önemli ürün kayıplarına neden olmuştur.

Bölgemizde tespit edilen önemli zararlılar:

Çeltik Beyaz Uç Nematodu (Aphelenchoides besseyi Christie)

Çeltik Beyaz Uç Nematodu dış karantinaya tabi bir zararlıdır. 1995 yılında ilk defa Balıkesir ilinin Gönen ve Edirne'nin İpsala ilçelerinde ekonomik boyutta ürüne zarar verdiği görülmüştür. Zararının etkili olduğu sahalarda, %50-60' lara varan oranlarda ürün kaybı tespit edilmiştir. Bölgemizde 2004 yılında Bafra ilçesinde görülmüş ve karantina tedbirleri uygulanmıştır.

Nematod önemli ölçüde tohumla taşınmaktadır. Aynı zamanda, hastalıklı kavuz ve bitki artıkları ile tarladaki yabancı otlarda da kışı geçirebilir. Nematodun tarladan tarlaya taşınması, sulama suyu, rüzgar, hayvanlar, insan faaliyetleri, alet ekipman ve bitki artıkları ile de olabilmektedir.

Nematod, önemli ölçüde tohumla taşıdığı için, sertifikalı tohum kullanılması en iyi kontrol mekanizmasıdır. Ancak, diğer güvenilir bir kontrol şekli de, sıcak su uygulamasıdır. Az miktardaki tohumların 55-57 °C arasındaki sıcak suda 15 dakika tutulması, çimlenmeyi etkilemeden nematodları öldürmektedir.

Beyaz Uç Nematodu kontrolünde kültürel tedbirlere dikkat edilmelidir; Bulaşık tarlalarda en az 3 yıl çeltik üretimi yapılmamalı, bulaşık sahalardan temiz sahalara su geçirilmemeli, bulaşık bitki artıkları tarlada bırakılmamalı ve nematoda dayanıklı sertifikalı tohumlar kullanılmalıdır.

SÜRÜ SAĞLIĞI VE YÖNETİMİ: AŞILAMA

Koruyucu hekimlik ve sürü sağlık yönetimi deyince akla büyük ölçüde aşılama gelir. Aşılama etkili bir hayvan sağlığı programının önemli bir parçasını oluşturur. Aşılama programı uygun barınak, dengeli ve yeterli besleme, ıslah, kayıt ve hijyen ile birleşirse sürünün doğru yönetim profili ortaya çıkar.

Dr.Habip MURUZ
İl Müdür Yardımcısı

Koruyucu hekimlik ve sürü sağlık yönetimi deyince akla büyük ölçüde aşılama gelir. Aşılama etkili bir hayvan sağlığı programının önemli bir parçasını oluşturur.

Aşılar, ölü veya canlı mikroorganizmalardan hazırlanır ve ancak hastalıklara sebep olmazlar. Aşılama genel bir açıklamayla vücut ile düşmanın tanıştırılıp hastalık oluşturan mikroorganizmalara karşı koymayı öğretir. Bağışıklık sistemi daha sonra bu karşı koyma bilgisini hemen hatırlayacak ve mücadele edecektir. Bazı aşılar enfeksiyondan tamamen koruyamayabilir fakat hayvanın yaşama gücünü artırır ya da hastalığın daha hafif seyretmesini sağlar. Hiçbir aşı, aşılanan hayvanların hastalık etkeni ile karşılaştığında %100'ünü korumaz.

Siğir aşılarının ağız veya burun içi yolla verilenleri de olmakla birlikte, çoğu enjeksiyonla verilir. Antibiyotikler, vitaminler ve mineraller gibi ilaçlarda enjeksiyonla verilirse de bunlarda aşı değildir.

Aşı ve Aşı Çeşitleri

İnsan ve hayvanlarda hastalık yapma yeteneğinde olan virüs, bakteri gibi mikroorganizmaların hastalık yapma güçlerinden arındırılarak ya da bazı mikroorganizmaların salgıladığı toksinlerin etkisinin ortadan kaldırılarak sağlam canlılara verilmesi için geliştirilen biyolojik maddelere aşı denilmektedir. Aşı olarak kullanılan maddeler doğrudan

hastalık etkenlerinin inaktif (ölü) ya da attenüe (zayıflatılmış) şekilleri, bu mikroorganizmaların antijenik yapıları ya da bunların hücre dışına saldıkları toksinleri olabilir. Günümüzde dünya çapında hayvancılıkta kullanılan aşıların çoğu inaktif veya attenüe aşılarıdır.

Canlı aşılar, hayvana enjekte edildikten sonra kendi kendine çoğalırlar. Bu yüzden canlı aşılarla aşılamada aşı reaksiyonu adı verilen doğal enfeksiyonun hafiflemiş bir şekli görülebilir. Canlı aşıların içindeki mikroorganizma zayıflatılmış olduğundan, hastalığa sebep olmadan, hayvanın bağışıklık sistemini uyarır. Bu sebeple canlı aşılar, sürüye hastalık bulaşmadan/ hastalığın görülme sezonundan /zamanından 1-2 ay önce ve aşılamaya uygun hayvanlara yapılmalıdır. Kaşektiklere, hasta olanlara, gebelere, kronik hastalığı olanlara yapılan aşılamalar sonrasında, sağlıklı olanlar için umulan kadar bağışıklık oluşmayacaktır. Bir enfeksiyonun inkübasyon döneminde aşılananlarda enfeksiyon daha ağır seyredebilir. Canlı aşılar ile tek dozda yüksek düzeyde antikor titresi oluşturmaları nedeniyle ölü aşıların aksine rapel aşılamayı gerektirmezler. Çevre şartlarına daha hassas olması ve kullanırken, ayrı bir manipülasyon gerektiren sulandırıcı ile birlikte kullanılması ve gebelerde aborta yol açması canlı aşıların dezavantajları olarak değerlendirilir. Canlı aşılar örnek olarak Brusella S-

19, Brusella Rev-1 ve PPR aşıları verilebilir.

Ölü aşılar, mikroorganizmanın ölü hücrelerini, hücre parçalarını ya da toksoidlerini içerdiğinden, hayvana enjekte edildikten sonra çoğalmazlar. Ölü aşıların canlı aşılarla göre çevre koşullarına dayanıklılığı daha fazladır. Ölü aşıların kullanımında aşılama sonrası hayvan vücudunda çoğalma oluşmadığı için bağışıklık yeterli düzeyde oluşmayabilir. Buna bağlı olarak genellikle birden fazla uygulamayı gerektirir. Ölü aşılar, hayvanı daha uzun süre uarması ve daha yüksek bir bağışıklık oluşması için adjuvant (alüminyum hidroksit, mineral yağ, saponin, vs) da bulundurlar. Ölü aşıların ise depolama ve kullanım sırasında daha stabil olmaları avantajlarıdır. Ancak yeterli bağışıklık için birden fazla doz uygulamasını gerektirmesi (rapel), hücreye bağlı ve mukozal bağışıklığı artırmak için yüksek antijen miktarı ve adjuvantların kullanılması ve anafilatik şok tablolarının görülmesi dezavantaj olarak değerlendirilmektedir. Bu aşılar örnek olarak Şap, Antraks ve Kuduz aşıları verilebilir.

Bakterilerin bazıları sadece salgıladıkları toksinlerle hastalık meydana getirirler. Bundan dolayı toksoid aşılar mikroorganizmaların kendileri kullanılmaz, bakterilerin ürettiği toksinler çeşitli kimyasal maddelerle işlenir ve hastalık yapıcı etkileri yok edilerek aşı yapımında kullanılırlar.

Toksoid aşılar güvenli bir humoral immünite oluşturlarken, hücresel immüniteyi ya çok az oluşturlar veya hiç oluşturmazlar. Bu aşılar örnek olarak; klostridial aşılar verilebilir.

Aşı Uygulamaları ve Aşılamada Dikkat Edilecek Hususlar

Aşı mutlaka sağlıklı hayvana yapılmalıdır. Yeni doğan hayvanlarda ise maternal antikorlardan dolayı aşılamaların etkisiz olabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle ya maternal antikor düzeyleri belirlenmeli ya da maternal antikorlardan dolayı aşı etkinliğinin olumsuz etkileneneceğinden aşılama zamanı buna göre ayarlanmalıdır. Seçilen aşı canlı bir aşı ise; sağlıklı ve/veya sub-klinik enfekte hayvanlarda aşının zararlı bir etkisi olup olmadığı gözden geçirilmelidir.

Aşının saklanma koşullarına uyulmalı, 2-8°C' de veya değişik ısılarda muhafaza edilecek aşılar da uygun ısılarda tutulmalıdır. Tüm nakil aşamalarında soğuk zincir şartlarına azami derecede uyulmalıdır. Aşının son kullanma tarihi geçmemiş olmalıdır. Aşının kullanılması için prospektüs bilgilerine bakılmalıdır. prospektüs bilgilerinde verilenler dışında bir uygulama yapılmamalıdır. Canlı aşılar, steril sulandırma sıvıları ile sulandırılmalıdır. Başka bir anlatımla, kurutulmuş mikroorganizmalar steril sulandırma sıvıları ile yeniden canlandırılmalıdır. Su katılan aşı mikroorganizmaları çok hassas olduklarından ve su içinde kısa süre canlı kalacağından, temel kural olarak sulandırılan aşı 45-60 dakika içerisinde kullanılmalıdır. Bu esnada da sulandırılmış aşı, serin ortamda tutulmalı ve doğrudan güneş ışığından da korunmalıdır. Aşılar yaz aylarında serin tutulmalıdır. Kışın donması engellenmelidir. Yağlı aşılar kullanılırken her kullanımda çalkalanmalıdır.

Aşı uygulama malzemeleri steril olmalıdır. Şişeden aşı çekmek için ayrı, enjeksiyon için ayrı iğne kullanılmalıdır. Aşı yapılan iğneyi şişeden aşı çekmede kesinlikle kullanılmamalıdır. Çok dozlu enjektörler şişeden aşı çekimini en aza indirirler. Canlı aşıları uygularken iğne ve

şırıngalarda asla antiseptik veya dezenfektan kullanılmamalıdır. Eseri miktarlardaki antiseptikler bile canlı ve oldukça hassas durumdaki aşı içeriği mikroorganizmayı öldürebileceğinden, bağışıklık ta başarısızlıkla karşılaşılacaktır.

Ölü aşılar uygulanırken, her enjeksiyonda uçlar ya değiştirilmeli veya antiseptiklerle silinmelidir. Aşılama yeri her iki aşılamada da aseptik hale getirilmeli, canlı aşıardan antiseptik kuruduktan sonra aşılamalıdır. Aşıları, başka aşılarla veya enjekte edilecek diğer ilaçlarla karıştırılmamalıdır.

İyi bir aşılama tekniği aşılama programının başarısı için çok önemlidir. Çoğu aşı derialtı veya kas içi uygulanmaktadır. Hem kas içi hem de derialtı aşılama için en çok tercih edilen aşılama yeri, karkasın değerli

kisimlerinde apse oluşturmaları önlemek için boyun bölgesi tercih edilmelidir. Kas içi aşılamalarda bazı klostridial aşılar (yanıkara gibi) kaslarda belirgin zararlara sebep olabilir. Bu yüzden derialtı aşılama sırasında, aşının kaslara ulaşmaması için hayvanın ani hareketlerinden sakınılmalı ve özen gösterilmelidir. Aşılama bölgesindeki kas zararları, hayvanın yaşamı sırasında hastalanmasına, iştah azalmasına, süt vb verim kaybına yol açtığı gibi, kesim sırasında da et kayıplarına yol açmaktadır.

İğne boyutları da önemlidir. 18G, 1 ½-inçlik iğne sığırlarda kas içi ve 16-18G, ½-3/4 inçlik iğneler deri altı enjeksiyon için kullanılmalıdır. En-

jeksiyon kas dokuya dik açı ile uygulanmalıdır. 1 inçlik iğnenin buzağılarda kullanımı uygundur. İğneler sık sık değişmeli (yaklaşık her 10 baş inek) ve aşılama sırasında temiz tutulmalıdır. İğneler düzgün ve güvenli bir şekilde bertarafı için imha kapları kullanılmalıdır.

İlk kez aşılanan genç hayvanlarda daha iyi bir bağışıklık sağlamak için ilk aşılamadan birkaç hafta sonra rapel ikinci bir aşılama gerekebilir. İkinci aşılama, aşı hayvanın vücudunda çoğalamadığından genellikle ölü aşılarla uygulanır. İkinci aşılamının gerekliliği aşı prospektüsünde belirtilir. Aşı tekrarı gerektiği halde yapılmayan hayvanlar ile uygun zamanda yapılmayan 2. aşılamalar, sürüye hastalık bulaştığında yetersiz bağışıklıktan dolayı bu hayvanlarda (her yıl aşılanmalar bile) zararlara yol açabilir. Canlı aşılar, sürüye hastalık bulaşmadan/ hastalığın görülme sezonundan /zamanından 1-2 ay önce ve aşılamaya uygun hayvanlara yapılmalıdır.

Ülkemizde, kısa süreli besi yapan besicilerin çoğu zaman rapel aşılamadan kaçarlar. Bu da yetersiz bağışıklıktan dolayı hayvanları risk altına sokar. Rapel aşılamının yapılmaması veya çok kısa aralıklarla yapılması aşidan beklenen faydanın oluşmamasının önemli bir sebebidir. Ülkemizdeki aşılama hatalarının en önemlisi zamanında aşı tekrarının ve özellikle rapel aşılamaya önem verilmemesidir.

Salgın Durumlarında Aşılama

Salgın durumlarında, hayvanlar hasta, stres altında olduğundan ve aşılama zamanında sağlıklı olmadıklarından aşılama genellikle önerilmez. Bu durumlarda yapılan aşılardan pek fayda sağlanamaz. Ancak yavaş bulaşan veya sporadik enfeksiyonlarda ölü aşılarla kısmen başarı sağlanabilir. Bir bölgede salgın hastalık görüldüğünde varsa ilgili hastalıkla ilgili acil eylem planlarının uygulanması gerekir. Bu gibi durumlarda genellikle kordon konur. Bölgede hayvan hareketleri kısıtlanır ve enfeksiyonun bulunduğu mahallin çevresinden başlanarak ring aşılama uygulanır.

Sürü Bağışıklık Kontrolü

Aşılanan hayvanlar, son aşılama işleminden 3-4 hafta sonra kan serumundan aşının çalışıp çalışmadığını/hayvanda bağışıklık oluşup oluşmaması yönünden test/kontrol edilmelidir. Tüm sürüde/sürünün çoğunda aşılar bağışıklık oluşturmuyor ise aşılamada başarısızlığın nedenleri araştırılmalıdır.

Aşı Uygulamalarında Görülebilecek Yan Etkiler

Aşılar hayvanlara uygulandıktan sonra bazı istenmeyen durumlar oluşabilir. Aşı uygulamaları yan etkilerinden dolayı her zaman risk taşır. Aşı uygulamalarından sonra en çok görülen yan etki lokal reaksiyonlardır. Bunlar; enjeksiyon yerinde (aseptik şartlarda yapılmış olsa bile aşının içerdiği adjuvant ve mikroorganizma miktarına, enjektördeki pirojenlere bağlı olarak) ağrıya, ödem, kızamık, lokal şişlik veya apse şeklinde olabilir. Bazı vakalarda hayvanlarda birkaç gün iştahsızlık ve süt veriminde azalmaya sebep olabilir. Aşılanan hayvanlarda ateş görülebileceği, canlı viral ya da bakteriyel aşılar ile ölü aşılarla kullanılan bazı adjuvantların gebe hayvanlarda atıklara neden olabileceği unutulmamalıdır. Seçilen aşı canlı bir aşı ise; sağlıklı ve/veya subklinik enfekte hayvanlarda aşının zararlı bir etkisi olup olmadığı gözden geçirilmelidir.

Aşılama esnasında veya sonrasında karşılaşılabilecek muhtemel durumlara karşı uygulayıcı veteriner hekim veya sağlık personeli aşı uygulamasından etkilenen hayvanlara acil müdahale amacıyla epinefrin, atropin sülfat ve antialerjik ilaçları yanında bulundurmamalıdır. Aşılamalardan optimum fayda sağlanabilmesi ve yan etkilere karşı aşı prospektüsüne uygun davranılmalıdır.

Aşılamada Başarısızlığının Nedenleri

Eğer aşı uygun şekilde hazırlanmamış (Liyofilize aşılarla sulandırma ve doz hataları, aşının süresi içerisinde kullanılmaması/bekletilmesi, soğuk zincirin kırılması, aşının donması, ölü aşılarla homojenize edilmeme, güneş ışınlarına maruz kalma, septik enjeksiyon, vs) ve uygulanmamış ise en iyi aşılama programı bile başarısız olacaktır.

1- Çevre kontaminasyonunun yüksek olduğu ya da duyarlı hayvanın enfekte hayvanlar ile temasın mümkün olduğu yerlerde hayvan aşılandığında hastalık inkübasyon döneminde olabilir. Bilindiği üzere yeterli bir bağışıklığın gelişmesi için aşılamadan sonra yaklaşık iki haftalık bir sürenin geçmesi gerekir. Eğer hayvan aşılamadan kısa bir süre önce veya sonra enfeksiyöz etkenle karşılaşır, aşı bağışıklık oluşturmak için gerekli süre bulamayacak ve hayvanda klinik hasta belirtileri görülecektir. Böyle olaylarda aşılamayı takiben ortaya çıkan klinik semptomlar çoğu zaman hatalı bir şekilde aşıya mal edilmektedir.

2- Aşırı etkisiz hale getiren bir etki (sıcaklık, güneş ışığı, donup çözülme vb.) söz konusu olabilir. Aşının buzdolabı koşullarında muhafazası esnasında meydana gelen hatalar ya da güneş ışığına maruz kalma aşırı inaktive edebilir. Bu sebeple son kullanma tarihini geçen aşılar kullanılmamalıdır. Enjektör ve iğnelerin kimyasal dezenfektanlarla muamele edilmesi, uygun olmayan sulandırıcıların kullanılması, aşıların aynı enjektör içinde birleştirilmesi canlı aşının inaktivasyonu ile sonuçlanacaktır. Liyofilize aşılar için kullanılan sulandırıcılar, her aşı için özel olarak hazırlanmıştır. Bir aşının sulandırıcısı diğerini de inaktive edebilir. Aşılar içinde bulunan prezervatif maddeler de diğer aşılar için zararlı özelliklere sahip olabilir. Bu sebeplerden dolayı farklı aşılar bilimsel verilerle desteklenmedikçe aynı enjektör içerisinde karıştırılarak uygulanmalıdır.

3- Hayvanın fizyolojik durumu aşırıya cevap vermesini engeller ya da hiç cevap vermemesine neden olur. Aşılanan hayvanların pek çoğu aşılamaya beklenen cevabı geliştirirken, küçük bir kısmı beklenenden iyi ve yine küçük bir kısmı beklenenden kötü cevap verebilir. Dolayısıyla sürünün tamamında aşılama sonrası % 100 immunité gelişmesi beklenmemelidir. Aşıya cevap vermeyen hayvanların sayısı aşının kalitesine ve hastalığın yapısına bağlı olarak değişiklik gösterir. Yeni doğan hayvanlarda görülen aşılamaya cevap alamama vakaları maternal antikor müdahalesinden kaynaklanıyor olabilir.

Maternal antikorların aşı başarısızlığına neden oldukları iyi bilinmektedir. Bu sebeple yeni doğan hayvanlara yapılacak ilk aşılamamanın zamanı çok önemlidir.

Aşırı soğuk ve sıcak hava, yorgunluk ve gebelik gibi stres faktörleri ile yetersiz beslenme ve subklinik enfeksiyonlara bağlı olarak gelişen immunosupresyon aşılamada başarısızlığa yol açabilir. Gençlerde bağışıklık sisteminin tam gelişmemiş olması, yaşlılarda ise bağışıklık sisteminin zayıflamış olması, ayrıca dışarıdan glukokortikoid uygulamalarının bağışıklık sistemini baskılayarak aşı uygulamalarının etkinliğini azaltabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca sürü içerisindeki yayılma ve aşırı paraziter enfestasyonlu hayvanların aşılanmasından da kaçınılmalıdır.

4- Hayvan enfeksiyöz ajanın aşırı dozuna maruz kalabilir. Kullanılan aşı hastalık etkeni organizmanın farklı suşlarını ya da farklı antijenlerini içerebilir. Böyle bir durumda korumayı sağlaması beklenemez.

5- Aşıya bağlı faktörler (üretim hataları, farklı suşlardan hazırlanması vb.) olabilir. Aşının üretim metodu önemlidir. Çünkü hatalı üretim prosedürü antijenik yapının bozulmasına ya da aşı içerisinde yeterli olmayan miktarda antijen kalmasına yol açabilir. Bu tür problemler ancak kalitesi bilinen üreticilerden elde edilen aşıların kullanılması ile aşılanabilir. Aşılar, dondurulmamalı ve çalkalanmamalıdır. Kullanılan aşıların kalan kısmı daha sonra kullanım için saklanmamalıdır.

Sonuç

Ruminantlarda aşılamamanın ana hedefi, birey yerine sürü bağışıklığını artırmaktır ve sürü immunitesi aşılama etkinliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Sürünün içinde bağışık hayvanların varlığı duyarlı hayvanların enfeksiyona yakalanma olasılığını azaltacak ve bir grup olarak bağışık sürünün direncini artıracaktır. Ayrıca, canlı aşı uygulamalarına bağlı enfeksiyon oluşabileceği ve salgın hastalıklarda enfekte hayvanların tanısında aşının neden olduğu immunitenin eradikasyon çalışmalarını engelleyebileceği de unutulmamalıdır.

Gıda hijyeni ve gıda kaynaklı hastalıklar

Gıda Hijyeni, gıdanın insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde tüketime uygunluğunun sağlanması için üretim, depolama, dağıtım ve satışa sunma gibi bütün aşamalarda tehlikelerin kontrol altına alınması ve risklerin ortadan kaldırılması için uyulması gereken kuralların bütünü ve alınması gerekli her türlü önlemi ifade eder.

Dr. Sibel ÖZÇAKMAK
Ziraat Mühendisi

Gıda hijyenini sağlayabilmek için işletme içerisinde periyodik olarak temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerin yürütülmesi gerekir. Sağlık açısından güvencenin sağlanabilmesi için hijyen ve sanitasyon ile ilgili sistemlerin kurulması gerekir. Mikrobiyel kir ancak dezenfeksiyon işlemi ile sağlanır. Aksi halde gıda zehirlenmelerine neden olan mikroorganizmalarla bulaşmayı önlemek ve gıdanın bozulmasına sebep olacak mikroorganizmaların çoğalmasını engellemek mümkün olamayacaktır. Bu sistemi sağlamak için temel hijyenik tedbirler olarak tanımlanan "İYİ HİJYEN UYGULAMALARI (GHP)" yerine getirilmesi gerekir.

Bu amaçla Bakanlığımız, 5996 Sayılı Veteriner hizmetleri, bitki sağlığı, gıda ve yem kanunu kapsamında gıda sektöründe kullanılmak üzere iyi hijyen uygulamalarına yönelik Kılavuz kitapları yayınlamaya başlamıştır. Bakanlık iyi uygulama kılavuzlarının hazırlanmasını, yaygınlaştırılmasını ve uygulanmasını teşvik etmektedir. Bu kılavuzlar; sektör ile ilgili kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, bilimsel kuruluşlar, üretici birlikleri, dernekler, federasyon ve konfederasyonlar tarafından hazırlanarak, gıda işletmecilerinin kullanımına sunulmaktadır. Bu rehberlerin hazırlanma amacı: Gıda mevzuatı hükümlerine uygun olarak faaliyetlerini sürdürmesi ve güvenilir gıda üreterek satışa ve tüketime sunması için gerekli olan iyi hijyen uygulamaları konusunda sektöre yardımcı olmaktır. Şu ana kadar

yayınlanan kılavuzlar; BAL SEKTÖRÜ - ÇİĞ SÜT ÜRETİMİ- SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ- ET VE ET ÜRÜNLERİ-FIRINCILIK VE PASTA MAMULLERİ-OKUL KANTİNLERİNE DAİR ÖZEL HİJYEN KILAVUZU- GIDA SATIŞ YERLERİ VE TOPLU TÜKETİM YERLERİ içindir.

Gıda kaynaklı hastalıklar pek çok nedenden dolayı günümüzde önemli bir halk sağlığı sorunu

olmaktadır. Bu hastalıklara çoğunlukla, kötü hijyen koşulları dolayısıyla mikroorganizmaların gıdalara bulaşması, enfekte personelin çalışması, kötü muhafaza koşulları ve yetersiz ısıl işlemle gıdanın muamele edilmesi, yetersiz soğutma, güvenilir olmayan kaynaktan elde edilen hammadde

kullanımı neden olmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde gıda kaynaklı enfeksiyonlar yıllık olarak %30'ların üzerindedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl yaklaşık 76 milyon gıda kaynaklı hastalık bildirilmekte; bunların 325.000'i hastanelerde yatarak tedavi görmekte, 5.000'i ise çeşitli nedenlerle kaybedilmektedir. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere güvenilir veriler olmadığından gerçek sayı bilinmemekte fakat durumun daha ciddi olduğu düşünülmektedir.

Gıda zehirlenmelerinin azalması için güvenli gıda üretimi ve gıda hijyeni konularına dikkat etmek gerekir. Gıda güvenliğinin sağlanması ve besin kaynaklı hastalıkların önlenmesinde; satın alma, depolama, hazırlama, pişirme ve servis esnasında hijyen kurallarına uyulması gerekir. Aksi halde; tifo-dizanteri-bruselloz-kolera-sarılık-tüberküloz gibi gıda kaynaklı hastalıklar meydana gelebilir.

Şüpheli bir gıdanın yenmesinden sonra bulantı, kusma, ishal, ateş, karın ağrısı bazen de görme bozukluğu ve duyu kayıpları izlenen kişilerde iyi bir sorgulamanın yapılması ile gıda zehirlenmesinden şüphelenilebilir. Hastalık etmeni bir mikroorganizma veya onun ürettiği bir toksini içeren bir gıdanın tüketimi sonucu oluşan hastalıkların bazıları gıda tüketiminden hemen sonra 1 saat içinde görülebileceği gibi 48 saatten fazla bir süre içinde ortaya çıkabilir. Hatta bazıları ölümcül sonuçlar doğurabilir.

Gıda zehirlenmesinden en çok sorumlu tutulan mikroorganizmalar,

Staphylococcus aureus

Salmonella spp.

Clostridium botulinum

Vibrio parahaemolyticus

Bacillus cereus

Campylobacter ve

Yersinia spp.

Fungal toksinler

Clostridium difficile

ve Clostridium perfringens'dir.

Dünyada en yaygın sağlık sorunlarından birinin kontamine gıdalardan kaynaklanan hastalıklar olduğunu

kabul eden Dünya Sağlık Örgütü (WHO), bu hastalıkların risklerini önemli ölçüde azaltmak için "Altın Kurallar" olarak tanımlanan bazı basit önlemlerin tüketiciler tarafından uygulanmasını önermektedir. Bu kuralları şöyle özetleyebiliriz:

Güvenli tüketim için işlenmiş gıdalar seçilmelidir.

Piştirilecek gıdalarda pişirme işlemi tam ve kusursuz uygulanmalıdır.

Piştirme sonrası gıdalar bekletilmeden tüketilmelidir.

Piştirilmiş gıdaların muhafazasına özen gösterilmelidir.

Gıdaların yeniden ısıtılması tam ve kusursuz olmalıdır.

Çiğ ve pişmiş gıdaların birbiriyle temasından kaçınılmalıdır.

Ellerin yıkama ve temizliği kesinlikle ihmal edilmemelidir.

Mutfaktaki yüzeyler temiz tutulmalıdır.

Gıdalar böcek, kemirici, haşere gibi hayvanlardan korunmalıdır.

Temiz su kullanımı gerekliliği unutulmamalıdır.

Referanslar:

1. Gıda kaynaklı enfeksiyon ve

zehirlenmelere ilişkin resmi kontrol prosedürü. 01/04/2013 tarih ve 1790/11680 sayılı talimat.

2. İ. Şahin ve Başoğlu F. 2011. Gıda Mikrobiyolojisi. Gıda tüketiminden kaynaklanan rahatsızlıklar. 145-146. Dora Basım-Yayın Dağıtım Ltd.Şti. Bursa.

müdürlükleri ile il gıda kontrol laboratuvarınca uyulması gereken kurallar ve izlenecek yollar ile ilgili hususları belirlemektir. Bu prosedür, kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımı

aşamasında meydana gelebilecek gıda kaynaklı enfeksiyon/zehirlenme sonucu oluşan vaka/salgını kapsamaktadır. Gıda kaynaklı vaka/salgın irtibat noktaları belirlenmiş olup, gıda kaynaklı vaka/salgın durumlarında İl Müdürlüğümüz ve ilgili kuruluş (İl

3. GIDA ZEHİRLENMELERİ PROSEDÜRÜ

Bakanlığımız Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından 01/04/2013 tarih ve 1790/11680 sayılı talimat ile "GIDA KAYNAKLI ENFEKSİYON VE ZEHİRLENMELERE İLİŞKİN RESMİ KONTROL PROSEDÜRÜ" yayınlanmıştır. Amaç, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında gıda kaynaklı enfeksiyon/zehirlenme sonucu oluşan vaka/salgında, il/ilçe

Sağlık Müdürlüğü/ilçelerde Toplum Sağlığı Merkezi) ile bilgi akışı sağlanmalıdır. Bu konu ile ilgili, Müdürlüğümüz tarafından 03.09.2013 tarihinde toplantı organize edilmiş olup, İlçe Müdürleri ve ilgili personel, İl Sağlık Müdürlüğü'nden ilgili yetkililerin katılımı sağlanmıştır. Zehirlenme vaka/salgın durumlarında yapılması gereken kurumsala faaliyetler ve resmi prosedürler hakkında bilgi paylaşımında bulunulmuştur.

SAMSUN'DA TARIMSAL YATIRIM İÇİN UYGUN SEKTÖRLER VE ALANLAR

Burhan HEKİMOĞLU – Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi

Strateji Geliştirme Birimi

Samsun ili iklim, toprak, tecrübe ve topografya gibi doğal kaynakların, üretime elverişli olması nedeniyle sebzeçilik ve meyvecilik, tarla bitkileri, su ürünleri ve hayvancılık alt sektörlerinin gelişmesi için cazibe merkezidir. Samsun; yabancı yatırımcılar için kışlık sebze başta olmak üzere, organik ürünler, iyi tarım ürünleri, damızlık hayvan, tohum, fide, fidan, depolama, lojistik, anlaşmalı çiftçilik, unlu mamuller, gıda ürünleri işleme ve paketlenme gibi özellikle katma değer sağlayıcı alanlarda oldukça caziptir. Örneğin Samsun su ürünleri işleme paketlenme, süt ve süt ürünleri işleme paketlenme, alanında iç pazar talebini karşılayacak ve yine yaş meyve ve sebze alanında; bahçe tesisinden, işleme ve paketlenme ve soğuk zincirin oluşturulmasına kadar birçok sahada yatırımlar fırsatı taşıyan potansiyele sahiptir.

Ülkemizde ekim yapılan alanlardaki daralmanın aksine, sebze ve meyve yetiştirilen alanlarda ise artış meydana gelmiştir. Bitkisel üretimde öne çıkan ve yığınlaşma gösteren sebzeçilik sektörü, yükselen organik tarım sektörü ve son zamanlarda artan iyi tarım uygulamaları ile Samsun'un adının sıkça duyulmasına neden olmuştur.

Samsun ilinde 2012 TÜİK verilerine göre;

- Tarla bitkilerinde başta Buğday, Mısır, Çeltik olmak üzere toplam 233.644 hektar alanda ekiliş ile 1.804.730 ton üretim yapılmıştır.

- Kışlık ve yazlık Sebze'de başta beyazlahana, kırmızı lahana, karnabahar, taze fasülye, karpuz, biber olmak üzere her tür sebzeyi toplam 45.843 hektar alanda ekiliş ile

1.373.289 ton üretim yapılmıştır.

- Meyve'de başta fındık ve ka-

pama bahçe bodur elma, armut olmak üzere her tür meyveyi toplam 93.715 hektar alanda ekiliş ile 168.328 ton üretim yapılmıştır.

- Yağlı tohumlarda başta Ayçiçeği, kanola olmak üzere toplam 13.481 hektar alanda ekiliş ile 49.843 ton üretim yapılmıştır.

- Yem bitkilerinde başta fiğ olmak üzere toplam 62.537 hektar alanda ekiliş ile

1.107.418 ton üretim yapılmıştır.

Samsun ilinde 2012 verilerine göre Büyükbaş hayvan varlığı manda dahil olmak üzere 321.000 baş Süt üretimi ise 293.000 ton olmuştur.

- Küçükbaş hayvan varlığı 161.448 baş Süt üretimi ise 6.133 ton olmuştur.

- Su ürünlerinde başta Deniz ürünleri iç su ürünleri ve yetiştiricilik dâhil olmak üzere toplam 10.015 ton üretim yapılmıştır.

Tarım Arazilerinin Dağılımı

	Tarım Alanı Kıyaslaması		Çayır Mera		Orman Alanı		Tarım Dışı Alan		Yüzölçümü ve Kıyaslaması	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Samsun	432.718	2.1	16.683	0.1	385.654	1.8	116.145		951.2	1.22
Türkiye	20.539.000	26.2	14.617.000	18.65	21.537.000	27.5	-		78.355.700	100

Samsun ilinin tarımsal üretim ve verimliliğinin temsilcisi olan 2 büyük ovaya sahiptir. Bunlar Bafra ve Çarşamba ovalarıdır.

Çarşamba Ovası tarımsal üretimde üretim değerleri ve ürünlerin ortalama verimleri ülke ortalamasının üzerindedir. İklim özellikleri itibarıyla ürün çeşitliliği fazla olup, sebze, çeltik başta olmak üzere tarla bitkileri ve fındık gibi katma değeri yüksek ürünler mevcuttur. Çarşamba Ovası düz veya düze yakın hafif engebeli topografyaya sahiptir.

Bafra ovası Kızılırmak nehrinin getirdiği zengin alüvyonlu toprakların oluşturduğu geniş delta üzerinde kurulmuştur. Ova köylerinde dağınık bir yerleşim vardır. Her hane yerleşim yerini kendi işlediği araziler üzerinde kurmuştur. Bafra ilçe merkezi ovanın merkezinde yer almış, batı yönünde Alaçam ilçesi, doğuda ise 19 Mayıs ilçesi en büyük yerleşimi oluşturmaktadır. Bafra ovası bitkisel üretim deseni içerisinde kışlık sebze, yazlık sebze, çeltik başta olmak

üzere tahıllar üretimi önemli yer kaplamaktadır.

SAMSUN'DA TARIMA YATIRIM YAPMAK İÇİN 12 NEDEN

1. Bafra ve Çarşamba Ovaları gibi verimli ova arazilerinin varlığı, toprak ve iklim özelliklerinin ayrıca 2. ürün yetiştiriciliğine de uygun olması,
2. Ekolojik açıdan organik tarıma ve iyi tarıma elverişli olması,
3. Meyve, sebze, şekerpancarı, hububat, yem bitkileri gibi tarım ürünlerinin çeşitliliği ve her açıdan oldukça müsait olması,
4. Kışlık sebze üretiminde stratejik olarak avantajlı ve üstünlüğe sahip olması,
5. Son yıllarda belirlenen havzalarda kurulan kapama bodur ve yarı bodur meyve bahçesi tesislerinin ekonomik anlamda yoğunlaşma göstermesi,
6. Su ürünleri sektöründe; Karadeniz, barajlar ve balık gölleri ile güçlü bir doğal üretim ve aynı zamanda kültür balıkçılığı altyapısına sahip olması,
7. DPT'nin sektörel yoğunlaşma

raporlarında Samsun bölgesi Büyükbaş hayvan varlığı ve yetiştiriciliği açısından birinci sırada olması, Hayvancılık sektöründe işletme ölçeğinin büyümesi, yem bitkileri üretiminde büyük artış, hayvancılığa çok yatkın bir insan kaynağının varlığı,

8. Tütün alanlarından boşalan işletmelerin, işletme ölçeklerinin Tıbbi ve Aromatik

Bitkilerin üretimine çok elverişli olması,

9. Yeraltı ve yerüstü sulama kaynaklarının zengin olması,

10. Ticareti kolaylaştırıcı ve sanayicileri cezbedici coğrafi konuma sahip olması.

11. Havayolu, denizyolu ve karayolu taşımacılığı imkânlarının olması, Türk

Cumhuriyetleri, Rusya Federasyonu, Bağımsız Devletler Topluluğuna yakınlığı,

12. Büyük ve küçük sulama projeleri, barajları, göletleri ve sulanabilir arazi potansiyelleriyle tarımsal altyapısının güçlü olması,

SAMSUN'DA TARIMSAL YATIRIM İÇİN UYGUN SEKTÖRLER VE ALANLAR

SEKTÖR ADI	AÇIKLAMA
1-Entegre Su Ürünleri İşleme ve Paketleme Sektörü	Karadeniz'e kıyısı olmasının yanında, barajlar ve balık göletleri ile güçlü bir doğal üretim ve kültür balıkçılığı altyapısına sahiptir. Samsun İli Su ürünleri konusunda; stratejik konumu, limanları, balıkçı barınakları, modern balıkçı tekneleri, kalifiye elemanları, birikimleri, kullanılabilir dinamikleri ve modern kent kimliği ile bölgesinin belirleyicisidir. Samsun ili, 10.000 ton üretimi yapılan su ürünleri konusunda önemli bir varlığa ve konuma sahiptir. Yıllara bağlı olarak ülke ekonomisine, dış ticaretine deniz, kültür ve iç su balıkçılığı yoluyla artan oranda ekonomik katkı sağlamaktadır. Son yıllarda kabuklu ve yumuşakça sektöründe bir durağanlık yaşanırken, kültür balıkçılığına eğilim artmaktadır. Kıta sahanlığının uygunluğu nedeniyle Karadeniz'deki "dip trol balıkçılığı"nın, buna bağlı olarak "orta su trol balıkçılığı"nın yaygın olarak yapıldığı tek il olan Samsun, baraj gölleri ve akarsularının fazla olması nedeniyle, iç su balıkçılığı bakımında da önemli bir konumdadır. Kuzey Karadeniz kıyılarından başlayan hamsi akınının Sinop'tan sonra hemen Samsun'a yönelmesi, avcılık bakımından avantajlar sağlamakta, avlanma mevsiminin başında Samsun bölgesi hamsi akınına uğramaktadır. Su ürünleri sektöründe mevsimsel olarak hem avlanma ve yetiştirme miktarı hem de yeteri miktarda işleme tesislerinin varlığı Samsun iline Su ürünleri açısından önemli ihracat potansiyeli sunmaktadır.

SEKTÖR ADI	AÇIKLAMA
2-Yaş Sebze-Meyve Ürünleri İşleme ve Paketleme Sektörü	Kışlık sebze üretiminde stratejik olarak avantajlı ve mukayeseli üstünlüğe sahiptir. Bafra ve Çarşamba Ovaları 2. ürün yetiştiriciliğine uygundur. Ayrıca Samsun'da kapama bodur ve yarı bodur meyve bahçesi tesisleri ekonomik anlamda yığılma göstermektedir. Samsun ilinde SEBZE-2012 yılı verilerine göre yaklaşık 45.843 hektar alanda 1.373.289 ton sebze üretimi gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de Samsun ili sebze üretimiyle yıllar ve ürünler itibarıyla 1. veya 6. sırada yer almıştır. Samsun lahanası, taze fasulye ve kabak üretiminde 1. sırada yer alırken, biber üretiminde 2. sırada ve patlıcan üretiminde 6. sırada yer almıştır. Samsun'da en çok yetiştirilen ürünler biber, yeşil fasulye, lahanası, pırasa, patlıcan, domates, kabak, karpuz, kavun, marul, ıspanak, karnabahar gibi sebzelerdir. Bu sebzelerin çoğu Türkiye ihracat tablosunda görülen, ihracat potansiyeli olan ve Yaş Sebze en fazla ihracat yapılan İlk 10 Ürün içine giren sebzelerdir. MEYVE- 93.715 hektar alanda 168.328 ton üretim yapılan Samsun'da, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ilimizde Tarım havzaları oluşturulmasına öncülük ederek ve önemini daha önceden tespit ederek İl Özel İdare kaynakları başta olmak üzere Bakanlık ve diğer kaynaklardan önemli miktarlarda projeli kapama meyve bahçesi tesis ettirmiştir. Son yıllarda özel sektörde SAMMEY başta olmak üzere birçok üretici/yatırımcı Samsun ilinde yöreye uygun çeşitlerle oluşturulan bodur ve yarı bodur meyve bahçeleri meyve ihracatçısına ve meyve suyu sektörüne önemli üretim potansiyeli ve hammadde kaynağı oluşturmaya başlamıştır.
3-Dondurulmuş Gıda Sektörü	Bitkisel ürünler ve su ürünleri ile dondurulmuş gıda sektörüne 4 mevsim hammadde sağlayabilecek büyük bir potansiyele sahiptir. Sektörde temel olarak üç farklı ürün grubunda Dondurulmuş sebze ve meyve, Su Ürünleri ve Unlu Mamuller üretim yapılmasına karşın dondurulmuş gıda denildiğinde tüm dünyada ve ülkemizde akla dondurulmuş sebze ve meyve gelmektedir. Dondurulmuş sebze ve meyve üretim ve tüketimi toplam dondurulmuş gıda sektörü içinde yaklaşık % 70-80 dolayındadır. Bu Samsun için önemli avantajlardan biridir. Özellikle Samsun ilimizde üretilen yeşil ve kırmızı kapya biber, domates, pırasa, bezelye, ıspanak, karnabahar, brokoli, beyazlahana, kırmızilahana, domates ve taze fasulye gibi yoğun üretilen sebzelerde Samsun ilinin dondurulmuş ürün olarak pazarlama ağı içerisinde yer alması oldukça önemlidir.

SEKTÖR ADI	AÇIKLAMA
4-Un ve Unlu Mamuller	Un, ekmek, simit, jips, pide ürünleri, kuru pasta, yaş pasta ve tatlı tüketiminde önemli artış yaşanmakta olup, bu sektörler için yeterli hammadde ve kalifiye eleman varlığı mevcuttur. Sektörde Samsun ilinde önemli yığılma vardır.
5-Organik Tarım ve İyi Tarım Sektörü	Organik fındık, beyaz et, yumurta ve süt üretiminde yığılmanın olduğu ve bu ürünlere yönelik üretim ve tüketim bilincinin arttığı bir ildir. "Organik Tarımın Güneşi Samsun'dan Doğacak" sloganı ile yola çıkan İl-imiz organik tarım konusunda oldukça önemli çalışmalara imza atmış ve ülkemizde bu konunun da öncüsü olmuştur. İlimizde Organik Tarım üretimi başta Fındık, Yumurta, Beyaz Et, Süt olmak üzere bazı meyve ve sebze türlerinde olmak üzere bir çok üründe sertifikalı olarak yapılmaktadır.
6-Enerji Tarımı	Enerji bitkileri ekimi yaygınlaşmasının yanında, Biyo-enerji tüketimi bilinci de giderek artmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin tek Enerji Tarımı Bitkileri Araştırma Merkezi Samsun'da kurulmuş olup, bu merkez tarafından önemli araştırmalar yürütülmektedir.

Samsun İlindeki Önemli Bitkisel Ürünlerin Türkiye Üretimindeki Payı

Ürün Adı	SAMSUN			TÜRKİYE	
	Ekiliş (ha)	Üretim (ton)	Sam/TR Payı (%)	Ekiliş (ha)	Üretim (ton)
Soya	2.533	9.893	9.70	26.420	102.260
Çeltik	13.562	125.691	14.00	99.400	900.000
Fındık	88.341	73.085	17.00	696.964	430.000
Tütün	4.721	2.863	5.20	97.179	55.000
Mısır	24.444	113.782	2.70	589.000	4.200.000
Sebze	42.311	1.241.326	4.90	776.130	25.297.769
Buğday	105.877	302.371	1.30	8.096.000	21.800.000

Organik Tarım Sertifikasyon Çalışması

Üretici Grup Sayısı	Köy Sayısı	Kişi Sayısı	Sertifikalı Alan(da)	Üretim Alanı(da)	Üretim Miktarı (ton)	Bütçesi (TL)
9	117	705	22.439	21.401	3.395	65.720

Samsun İli Sebze Üretimi Türkiye Kıyaslaması (ton)

Sebzeler	TR831 (Samsun)	TR 83	Türkiye	
			(ton)	Samsun (%)
Fasulye (taze)	137.425	181.794	587.967	23.4
Kavun	62.340	108.727	1.647.988	3.8
Karpuz	106.870	163.119	3.864.489	2.76
Kabak (sakız)	3.287	20.249	314.340	1,1
Hıyar	61.052	149.059	1 739 191	3.5
Patlıcan	79.447	91.099	846.998	9.4
Domates	347.663	1.038.247	10.052.000	3.3
Biber (sivri+salç+dolmalık)	257.303	291.137	1.986.700	12.9
Lahana (Beyaz + Kırmızı + K.Yaprak)	222.326	291.137	691.351	32.2
Ispanak	24.225	40.007	218.291	11.1
Karnabahar	24.180	24.361	158.579	15.2
Pırasa	18.980	31.000	244.812	7.8
Marul	19.564	39.265	419.298	4.7

	Samsun		TR83 (Samsun, Tokat, Amasya, Çorum)		TR (Türkiye)		
	Alan (ha)	Üretim (ton)	Alan (ha)	Üretim (ton)	Alan (ha)	Üretim (ton)	Samsun/TR %
Fındık	88.341	73.085	90.974	54.094	696.964	430.000	17.00
Şeftali	1.540	24.190	3.664	48.613	418.802	545.902	4.43
Kivi	137	1.973	137	1.973	1.796	29.231	6.74
Elma	478	15.525	4.639	67.241	166.672	2.680.075	0.58
Armut	105	8.497	698	20.538	20.902	386.382	2.20
Ceviz	1.122	2.881	3.724	13.138	46.838	183.240	1.57
Kiraz	172	2.328	2.850	36.918	69.985	438.550	0.53

Su Ürünleri Üretimi

Deniz Ürünleri (ton)	İç Su Ürünleri (ton)	Yetiştiricilik (ton)	Toplam
7.188,163	72,974	2.752,599	10.013,736

KARADENİZ TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1.1. TARİHÇESİ

Enstitü Bölge Tohum Islah İstasyonları Müdürlerinin 1944 yılı olağan toplantısında değişik özellikler arz eden Karadeniz Bölgesi için müstakil bir tarımsal araştırma istasyonu kurulması kararı alınmış ve bu karara istinaden 17 Kasım 1944 tarihinde Samsun-Trabzon karayolunun 16. km'sinde, "Samsun Bölge Tohum Islah İstasyonu" adı altında kurulmuştur. Çalışmalarına, 15 Ekim, 1971 tarihinden itibaren "Karadeniz Bölge Ziraat Araştırma" adıyla devam etmiş olan Enstitü, 01 Mayıs, 1987 tarihinde Bölge Ziraat Mücadele Araştırma Enstitüsünün katılımı ile "Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü" adını almıştır. 08.06.2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkındaki 639 Sayılı K.H.K gereği Samsun Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü kapatılarak Enstitümüze devredilmiştir. Enstitü, idari olarak Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü kanalı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na doğrudan bağlı bir kuruluştur.

1.2. KURULUŞ AMACI VE GÖREVLERİ

a) Genel görevleri

Araştırma Enstitü ve istasyonları, Bakanlık Stratejik Plan hedefleri ve Master Plan öncelikleri

doğrultusunda, aşağıda verilen genel görevleri yerine getirmekle yetkili ve sorumludurlar.

- Entegre program ve projeler kapsamında çalışmalarda bulunmak ve bu tip projelere her türlü teknik ve idari destek sağlamak,
- Çalışma alanlarına giren konularda gıda besin değerlerinin tespiti ve kullanım imkanlarının artırılmasına yönelik araştırmalar yapmak,
- Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları konularında araştırmalar yapmak,
- Araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılması amacıyla il müdür-lükleri, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak, ortak programlar düzenlemek, çiftçi şartlarında demonstrasyonlar kurmak, yayım çalışmalarına katkıda bulunmak,
- Teknik düzeyde bölgesel, ulusal ve uluslararası seminer, konferans, sempozyum, kongre, çalıştay vb. bilimsel toplantılar ve eğitim programları düzenlemek,
- Enstitü/İstasyon tarafından yapılan veya yaptırılan araştırma sonuçlarını raporlar halinde düzenlemek ve yayınlamak,
- Görevli olduğu konularda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlar, kamu ve özel kurum, kuruluşları ve STK'larla bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde Ar-Ge çalışmalarında işbirliği yapmak,

araştırma projeleri hazırlamak, yürütmek ve bu projelerde görev almak,

- Enstitünün/İstasyonun fiziki, beşeri, mali ve proje kapasitesini geliştirmek, bilgi teknolojilerinin kullanımını sağlamak,
- Görev alanına giren konularda sosyo-ekonomik araştırmalar yapmak,
- Görevli olduğu konular/temel tarım ürünlerinde üretim ve yatırım maliyetleri konusunda çalışma yapmak,
- Uygulama kuruluşlarından ve üreticilerden gelen sorunları değerlendirerek çözüm yollarını araştırmak,
- Enstitü/İstasyonun Döner sermaye faaliyetlerinin etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmak,
- Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü'nce (TAGEM) verilecek diğer görevleri yapmak,

b) Özel Görevleri

Bölgesel Görev Alanı: Samsun, Amasya, Çorum, Tokat, Zonguldak, Bartın, Karabük, Kastamonu, Sinop, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Artvin, Gümüşhane

Görev Konuları: Tahıllar, endüstri bitkileri, yemlik tane baklagiller, tıbbi aromatik bitkiler, çayır- mera ve yem bitkileri, biyolojik çeşitlilik ve genetik kaynaklar, meyvecilik, sebzeçilik, süs bitkileri, bitki sağlığı ve toprak su kaynakları;

- İslah ve yetiştirme teknikleri ile pazar talepleri doğrultusunda yeni çeşit, hat, verim ve kaliteyi geliştirmek, hastalık, zararlı ve olumsuz çevre koşullarına dayanıklılığı artırmak, bu görevleri yaparken biyoteknoloji gibi yeni teknik ve teknolojileri kullanarak temel ve uygulamalı araştırmalar yapmak,

- Tarımsal mekanizasyon ve bilgi teknolojileri, hassas tarım teknikleri veya erken uyarı sistemleri ile bitki besleme ve zirai mücadelede etkinliği artırmak, hasat ve hasat sonrası ürün kayıplarını azaltacak araştırmalar yapmak,

- İslah çalışmaları sonucunda geliştirilen çeşit ve hatları tescil ettirmek, ıslah materyalinin devamlılığını sağlamak ve geliştirdiği çeşitlerin elit ve orijinal kademede tohumluk üretimini gerçekleştirmek,

- Sahibi olduğu çeşitlerin ön temel ve temel damızlıklarının kurulması ve talep halinde nitelikli çoğaltım

materyalinin fidancılara aktarılması çalışmaları yapmak,

- İntroduksiyon ve/veya adaptasyon çalışmalarıyla bölgede bahçe bitkileri ürün desenindeki çeşitliliği artırması çalışmaları yapmak;

- Ürün çeşitliliğinin artırılması için alternatif ürün araştırmaları yapmak,

- Enerji bitkilerinden ve biyo atıklardan enerji üretimine yönelik araştırmalar yapmak, biyoenerji çalışmalarında ülkesel merkez görevini yürütmek,

- Görev alanında biyolojik çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla, bitkisel genetik kaynakların toplanması, muhafazası, tanımlanması, gerekli görüldüğünde kültüre alınması ve ıslah programında kullanılması konularında çalışmalar yapmak,

- Tarımda suyun etkin kullanımı için uygun yöntem ve teknoloji geliştirmek, düşük nitelikli suların tarımsal sulamada kullanım koşullarını belirlemek,

- Toprakların verimlilik potansiyellerini belirlemek, bitki besin maddeleri ile toprak düzenleyicilerin toprak verimlilik ve kalitesine etkilerini araştırmak ve uygun gübreleme tekniklerini geliştirmek,

- Havzalarda su kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak,

- Tuzluluk, erozyon ve çölleşmenin olumsuz etkilerinin azaltılması için alınması gerekli önlemleri belirlemek ve uygulanabilir ıslah yöntemlerini geliştirmek,

- İklim değişikliğinin toprak, su kaynaklarında ve bitkisel üretimde meydana getireceği muhtemel değişimleri belirlemek ve uygun adaptasyon önerileri geliştirmek,

- Görevli olduğu temel ürünlerde vejetasyonu izlemek, gözlem yapmak, gelişim ve hasat dönemlerinde rekolte tahmini de içeren raporlar hazırlayarak karar vericilere, muhtemel krizleri önleyici önerilerde bulunmaktadır.

1.3. GÖREV ALANI

Ülkesel görev alanı : Ülkenin tamamı.

Bölgesel görev alanı: Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu, Zonguldak, Bartın, Karabük, Amasya, Tokat, Çorum ve Gümüşhane olmak üzere 15 ili kapsamaktadır. Bu illerde Enstitü çalışmalarını sahil ve geçit bölgeleri olmak üzere iki alt bölgede yürüt-

mekle görevlidir.

1.4. ÇALIŞMA ŞEKLİ ve GÖREV KONULARI

Kuruluşumuz çalışmalarına; Tarla Bitkileri, Bitki Sağlığı, Bahçe Bitkileri, Enerji Bitkileri, Toprak Su Kaynakları Bölümleri olmak üzere beş bölüm altında devam etmektedir. Çalışma konuları ise: sıcak iklim tahılları (mısır ve çeltik), serin iklim tahılları (buğday ve arpa), yemlik tane baklagiller (fasulye ve nohut) Endüstri Bitkileri (kolza, soya, ayçiçeği), Çayır mera ve yem bitkileri, tıbbi aromatik bitkiler, biyolojik çeşitlilik ve genetik kaynaklar, meyvecilik, sebzecilik, süs bitkileri, bitki sağlığı ve toprak su kaynakları konularında devam etmektedir.

1.5. MEVCUT DURUM

a. Arazi varlığımız

Enstitümüze tahsisli toplam 1097,4 dekar arazinin 530,4 dekarı merkez Gelemen, 294 dekarı Çarşamba ve 137 dekarı da Bafra'da bulunmakta olup, bunun 443 dekarı Bitki Genetik Kaynakları Ulusal Arazi Gen Bankası olarak kullanılmakta, geri kalan kısım ise

araştırma ve üretim parselleri olarak kullanılmaktadır. Yerleşim alanı olarak 136 dekar arazi mevcut olup, bunun sadece 35 dönümlük kısmı seralar ve özel melezleme çalışmaları için kullanılmaktadır.

b. Bina varlığımız

Enstitü bünyesinde 1987 m2 kullanım alanı olan 3 adet idari bina bulunmaktadır. Yaklaşık 10.000 ciftlik 1 adet kütüphane, 530 m2 kullanım alanı olan 3 adet laboratuvar ve biri 70, diğeri 150 kişilik olan iki adet toplantı salonu mevcuttur. Bunlardan başka, 1280 m2 ambar ve deneme hazırlama üniteleri, 2700 m2 hangar, 198 m3 soğuk hava deposu yanında bir adet alet bakım ve onarım atölyesi, bir adet marangozhane, üç adet araç parkı bulunmaktadır. Bir adet sosyal tesis, 29 adet lojman, 3 bin m2 kümes tesisi, 3 adet cam ve 7 adedi

plastik olmak üzere toplam 1990 m2 sera ve 100 ton kapasiteli mısır kurutma sereni bulunmaktadır.

c. Araç, alet, ekipman varlığımız

Enstitümüzde yeterli araç ve iş makinesi bulunmasına rağmen bunların çoğu 20 yaşını tamamlamış olup ekonomik kullanım için uygun değildir. Toplam 17 aracın 6'sı binek otomobil, 6'sı kamyonet, 2'si minibus, 2'si jeep ve 1'i kamyon olarak 13 adet traktör, 2 adet bahçe traktörü ile birer adet kurtarıcı, yükleyici ve parsel biçerdöverimiz bulunmaktadır. Bir tanesi 5 ton/saat kapasiteli olmak üzere 2 adet tohum hazırlama selektörü mevcuttur.

d. Personel durumumuz

Enstitüde müdür dahil toplam 53 mühendis, 4 teknisyen, 6 tekniker, 2 laborant, 3 memur ve 14'ü geçici 5'i 4/C'li, 45'i daimi işçi olmak üzere toplam 132 kişi çalışmaktadır. Teknik elemanlardan 17 doktora ve 30'u master eğitimi tamamlamış bulunmaktadır. Halen 16 yüksek mühendis doktora, 2 mühendis de lisansüstü eğitimine devam etmektedir.

1.6. BUGÜNE KADAR YAPILAN BAZI ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Mısır ıslah araştırmaları enstitünün ilk ıslah çalışmalarına başladığı birimdir. Bugüne kadar Enstitüde Diker Derin, Samsun-63, Türker-65 çeşitlerini geliştirerek tescil ettirmiştir. Mısır araştırmalarında TMP-2 ve TMP-3 popülasyonları oluşturularak farklı çevre şartlarına adapte olabilecek, verimli, hastalık ve zararlılara karşı dayanıklı kompozit çeşitler ve melez mısır yapımında kullanılacak kendilenmiş hatlar elde edilmiştir. Bu popülasyonlarda yapılan çalışmalar ile Karadeniz Yıldızı ve Akpınar kompozit mısır çeşitleri geliştirilmiş ve yaygın ekiliş alanı bulmuşlardır. Ülkesel çaplı projeli dönem çalışmalarıyla da TTM-813, TTM-815, TTM-8119, TTM-

823 tek melez çeşitleri, TUM-822, TUM-826, TUM-827 üçlü melez çeşitleri, TÇM-811, TÇM-826 çift melez çeşitleri olmak üzere toplam 16 adet mısır çeşidi geliştirilmiş ve tescil edilmiştir. Karadeniz Yıldızından her yıl belirli bir oranda tohumluk üretimleri yapılmaktadır. Son olarak yüksek silaj verimine sahip SAMADA-07 hibrit mısır hattı 2009 yılında tescil edilmiş olup, tohumluk üretim hakkı iki ayrı özel firmaya devredilmiştir.

Çeltik araştırmalarına 1982 yılında başlanıp proje merkezinden ve yurt dışından getirilen materyallerle yapılan çalışmalarla bölgede verim ve kalite ile dikkati çeken Rocca, Ribe ve Osmancık

oluşturulmuştur.

Yemeklik baklagiller çalışmalarında bölgeye iyi adapte olan yüksek verimli ve hastalıklara dayanıklı 1994 yılında tescil ettirilen Damla-89 nohut çeşidine ilaveten 2001 yılında Gülümser ve Çağatay çeşitleri, 2012 yılında Sezenbey ve Zuhal çeşitleri tescil ettirilmiştir. Bu çeşitlerimizde ait elit, orijinal ve anaç kademede tohumluk üretim çalışmaları devam etmektedir. Kuru fasulyede araştırmaları sonucunda Akdağ ve Zülbiye çeşitleri 2001 yılında tescil ettirilmiştir. Tıbbi ve aromatik bitkilerde Erbaa ve Gamze kişniş çeşitleri 2004 yılında tescil edilmiştir.

Ayçiçeği, kolza, arpa ve yem bitkilerinde yetiştirme tekniğine yönelik çalışmalar sürmektedir. Ekim zamanı toprak işleme tohum miktarı ve sıklık gibi çalışmalar yapılmış ve gereksinim duyuldukça yeni çalışmalar da yapılmaktadır. Çayır mera ve yem bitkileri çalışmaları sonucu Albayrak fiğ çeşidimiz 2008 yılında tescil edilmiştir.

Yeni bir ürün olan Kolzada enstitü Türkiye'deki araştırmalar için koordinasyon işlevini sürdürmektedir. Tüm ülkedeki çalışmalar koordine edilirken, kendi milli programımızı oluşturmak için 2005 yılında başlatılan ıslah çalışmaları kendi çeşidimizi elde edinceye kadar devam edecektir. Soyada ise ülkesel projenin Kuzey Dilimi Islah Koordinatörlüğü görevi Enstitümüz tarafından yerine getirilmektedir. Yağ bitkileriyle olan çalışmalarımız kolza-yla sınırlı olmayıp, soya ve aspir ile devam etmektedir.

Taze fasulye ıslah çalışmaları sonucu yerel Ayşekadın taze fasulye popülasyonundan geliştirilen Karabacak ve TF 1 adlı üç çeşide üretim izini alınmış olup,

tescil çalışmaları sonucu Zeynebim 2012 yılında tescil edilmiştir. Hibrit beyaz baş lahanada proje kapsamında Kartopu F1 ve Kuzey Yıldızı F1 hibrit beyaz baş lahanada çeşitlerimiz 2010 yılında üretim izni almış olup, tescil çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca Topbaş lahanada 2011 yılında Dürme çeşidi tescil edilmiştir.

Meyvecilik ve Sebzeçilik konusunda 18 araştırma projesi sürdürülmekte olup bölge ihtiyaçları göz önüne alınarak bu çalışmalar planlanmıştır. Sebze biriminde hibrit beyaz baş lahanada, biber ve taze fasulye ıslahına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Meyvecilik biriminde ise Trabzonhurma, karayemiş, incir, kocayemiş kestane ve Amasya elmasının ıslahı yetiştirme tekniklerine yönelik çalışmaları saymak mümkündür. Meyvecilikte yapılan ıslah çalışmaları sonucu 1 adet elma çeşidi Amasya elması adıyla, 8 adet Trabzonhurma Akbulut, Onur, Kaplan, İrem, Yeşilirmak, Çoruh 1, Türkay ve Ayder adlarıyla tescil edilmiştir.

Ayrıca bölgedeki bütün ürünlerde hastalık, zararlı ve yabancı ot için de araştırma çalışmalarına devam edilmektedir. Fındık, Elma,

Kiraz ve Şeftali Bahçelerinde Entegre Mücadele Araştırma Uygulama ve Eğitim Projelerinde Karadeniz Bölgesi sorumlulukları ayrıca Fındık için Ülkesel Koordinatörlük Enstitümüz tarafından yürütülmektedir. Organik Tarım ile ilgili çalışmalar ise bölgemiz önemli ürünlerinde devam etmektedir.

Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi tarım topraklarının tamamını tanımlayacak şekilde; toprakların

En yüksek yaş çay yaprağı verimi kireç ihtiyacının tamamının şlamdan karşılandığı parsellerde belirlenmiştir. Ricania simulans'ın yayılışı, konukçuları, biyolojisi, doğal düşmanlarının belirlenmesi ve mücadelesine yönelik kullanılabilecek biyo pestisitlerin belirlenmesi çalışmaları devam etmektedir.

Orta Karadeniz Bölgesi Tarımsal Araştırma Yayın ve Koordinasyon (TAYEK) toplantılarında Samsun, Amasya, Kastamonu, Sinop ve Tokat Gıda Tarım ve Hayvancılık il müdürlüklerinin koordinatörlük görevini Enstitümüz yürütmektedir.

Üretim

Enstitümüzde kademeli tohumluk ve fidan üretimi

yapan özel ve resmi kurumlar ile bölge üreticisinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere tescilli çeşitlerimizden üretim yapılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2012 yılında üretimi yapılan Karadeniz Yıldızı mısır tohumluğu miktarı 65 tondur. Ayrıca bu dönemde; sökümü yapılmış ve köklenmiş olan Amasya elması fidanlarında 8400 adet, ceviz de 650 adet olmak üzere toplam 9050 adet fidan satışı gerçekleştirilmiştir.

bitki besin maddesi ve verimlilik durumu ile potansiyel toksik element kapsamının belirlenmesi, belirlenen bu toprak özellikleri Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kapsamında değerlendirilerek güncel toprak veri tabanları ve dağılım haritalarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

Şeker sanayi artığı şlamın (döner çamuru) asit topraklarda tarım kireci yerine kullanımı konusunda çalışmalar devam et-

Meyve ve sebzeler Kavak'ta kurutulup dünyaya pazarlanıyor

Röportaj: Hasan AKMAN
Fotoğraflar: Recep YAPINCAK

Samtim: Okyanus grup olarak bu fikir nasıl ortaya çıktı, başlangıcından şu ana kadarki zaman da yaptığınız çalışmalar hakkında bilgi alabilir miyiz?

Eyne Mutfakçı: Biz 2008 yılında kurulmuş bir firmayız. Geçen sende beri gıda sektörüne geçtik ve meyve sebze kurutma üzerine çalışıyoruz. Türkiye'nin yeni yeni alıştığı ve öğrendiği çok farklı bir konsept. Şimdi tarım bizim için çok önemli bir sektör, Türkiye'de çok fazla ürün heba ediliyor. Nasıl heba ediliyor? Çiftçinin tarladan toplayıp, ev hanımının evinin önüne yemek yapmaya gelinceye kadar ürün birçok aşamadan geçiyor, birçok el değiştiriyor bu sırada da heba oluyor. Biz bunu nasıl önleriz diye başladık. Şimdi çiftçiden biz ürünlerimizi direkt alıyoruz, aldığımız ürün hemen aynı gün işlemeye alınıyor meyve ve sebzeyi hemen kurutuyoruz. Ama aklınıza ne gelirse her ürünü kurutuyoruz. Karpuz, armut, zeytin, elma birazdan bahsedeceğiz. Bunları kuruttuktan sonra raf ömrü 2 seneye kadar uzuyor, 2 sene bu ürün ihraç edilebilir ki şu anda ihracatımız var. İç piyasada kullanılabilir, hem çiftçinin ürünü değerini kaybetmeden tüketiciye ulaşmış oluyor, hem de çok farklı bir tatla biz ev hanımlarının önüne çıkmış oluyoruz.

Bizim ürünlerimiz meyve, sebze ve çaylar diye 3 gruba ayrılıyor.

Meyveleri çocuklarımıza çikolata, çerez yanında verebilirsiniz. Biz bunlara meyve cipsi diyoruz. Aklınıza gelen tüm meyvelerden yapabiliyoruz. Bu meyve cipslerini çocuklarınıza öbür yağlı cipsler yerine yedirdiğiniz zaman çok daha sağlıklı olacağı kanaatindeyim. Eyne Mutfakçı adı altında hemen hemen bütün marketlerde varız. İkinci grubumuz sebze grubu. Sebze grubunda ne yapıyoruz? Çalışan bir bayanın akşam eve geldiğinde o kadar kısıtlı vakti vardır ki, bende eskiden bankada çalışan bir bayan olduğum için bilirim, aman birileri doğrasın da, yıkasın da ben sadece pişireyim der.

Şimdi biz de soğan, sarımsak, bamya, pırasa, ıspanak ne ararsanız her çeşit sebze her mevsim var. Çalışan veya çalışmayan bayan evinde dolabını açacak sadece yapması gereken yemeğe karar verecek. Diyecek ki şu yemeği yapacağım ve çok hızlı bir şekilde kendi tarifıyla istediği yemeği karıştırıp, istediği yemeği en güzel şekilde sofrasına koyacak. Hiçbir ürünümüzde katkı maddesi yok o yüzden iç rahatlığı ile kullanılabilir. Hiç koruyucu madde kullanmıyoruz, hiç şeker, tuz ilavesi yapmıyoruz. Meyve ve sebzelerin doğal halini kullanıyoruz. Ama daha da güzel bir ürünümüz var meyve çaylarımız. Elma, portakal gibi şu anda 20 çeşit çayımız var, karışık çaylarımız da var.

Bu çaylar diğer çaylardan farklı. Şöyle ki biz diyoruz ki aman demini atmayın, çünkü bunlar doğal meyve parçası. Oturup bunu ağız tadı ile yiyebilirsiniz. Yani çayınızı demlediniz, çayınızı içtiniz, demi kaldı aman atmayın bunu da kaşık kaşık yiyebilirsiniz. Çayı fazla demlemişsiniz aman dökmeyin buzdolabına koyup meyve suyu diye çocuklarınıza içirin. Çünkü ürünlerde %98'e kadar besleyicilik değerini, %50'ye kadar vitamin değerlerini koruyor. 2 yıl paketi açılmadığı sürece bu ürünler besleyiciliğini ve vitaminini koruyorlar. Ama paketi açıldıktan sonra koruyucu madde içermediği için buzdolabında saklayarak acil tüketin. Normal meyve, sebzeye nasıl davranıyorsanız bu ürünlere de aynı şekilde davranıyoruz.

Samtim: Hammadde temini konusunda bölge çiftçimizle, bölge hal ve komisyoncularımıza tavsiyeleriniz veya beklentileriniz nelerdir? O konuda bilgi alabilir miyiz?

Eyne Mutfakçı: İşletmemiz Sam-sun - Kavak ilçesinde kurulu. Bafra, Çarşamba, Amasya'dan mal alıyoruz ve bütün bölge çiftçilerimize sesleniyoruz; ürünleriniz heba olmadan dalında çürümeye terk edilmeden, çürümeden işletmemize getirdiğiniz takdirde biz ürünü alır en iyi şekilde değerlendirecek işler ve kaldırırız. Çiftçimizin ürünü heba etmeden

güzel değerlendirerek ürününün kıymetini bilmesini rica ediyoruz. Çünkü bu ürün çiftçilerimize gelir sağlamaktan öteye Türkiye'ye katma değer sağlayan değerli bir ürün haline gelmektedir. Bizim ürünlerimiz ağırlıklı olarak ihraç edildiğinden, çiftçilerimizden ricamız ürünlerinde pestisit kalıntısı gibi, spreyler gibi şeylerin kullanılmasını kesinlikle istemiyoruz. Bunlar doğal ve güzel şeyler değil. İnsanımıza da yazık! O yüzden çok daha bilinçli bir şekilde çiftçimizin üretim yapmasını bekliyoruz.

Samtim: Son yıllarda gündemde dondurulmuş gıda varken kurutulmuş gıdaya girdiniz. İkisinin arasındaki avantaj ve dezavantajlarını anlatabilir misiniz?

Eyne Mutfağı: Öncelikle dondurulmuş gıdada ilk maliyet sanki düşükmüş gibi görülür. Ama ondan sonra o soğuk zinciri korumak çok büyük bir maliyet gerektirir. Saklanacağı yerlerde mutlaka jeneratör olması gerekir. Soğuk zinciri kırmamanız lazım. Taşırken, sevk ederken, evinize getirdiğinizde, evinizde dolapta saklarken soğuk zinciri bozmamanız lazım. Arada bir bozulma olduğu zaman ürün artık mikroorganizmalar üretmeye başlar tekrara soğutmanız bir işe yaramaz. Bunlar dondurulmuş gıda sektörünün büyük dezavantajlarıdır.

Biz doğrudan yaş sebze ve meyvenin yerini tutsun mantığıyla bu işe girmedik zaten. Yaş sebze ve meyvenin yeri ayrıdır. Ama bu yöntem koruma kolaylığı getiriyor, biz bunu cips, şeker, çikolata gibi katkılı maddelerin yerine konsun meyve, sebzelerin tüketimi artsın diye geliştirdik. Samtim: Katkı maddesi var mı? Hiçbir şey yok %0. Şeker, tuz, koruyucu madde ve aklınıza gelebilecek herhangi bir katkı maddesi hiç birisi yok. Renklendirici, tatlandırıcı veya aromatik maddeler kesinlikle yoktur. Bizim yöntemimizde başta bir enerji harcarsınız mutlaka kurutmak için ama ondan sonra artık o enerjiye ihtiyacınız yoktur. Daha az masrafla ürünü 2 yıl gibi uzun bir süre saklayabilirsiniz. Bu bizim yöntemimiz için çok büyük bir avantaj. Doğal meyve ve

sebzedir.

Kurutmadaki mantık ürünün içerisindeki suyu atmaktır. Kurutma demekten ziyade ürünün içerisindeki suyu çekmek demek daha mantıklı bir kelimedir. Ürünün içerisindeki suyu çekerseniz ve modifiye atmosferde saklarsanız, hiçbir katkıda kullanmadan ürünün ömrünü uzun süre tazeymiş gibi saklayabilirsiniz. Burada tabi çok büyük bir ARGE söz konusudur. Bu konuda klasörler dolusu ciddi bir bilgi birikimine sahip olduk. Hangi ürünün hangi nemlerde kalması gerektiğini bilmek, bunu denemek, testlerini yaptırmak lazımdı. Her ürünün nasıl kuruduğunu anlayabilmek ve reçetelerini oluşturabilmek

için ARGE'ye ciddi derecede yatırım yaptık. Her ürünün çeşitleri arasında dahi reçete farklılıkları oluşmaktadır. Zeytinde 30'un üstünde çeşit denedik, en iyi cevap veren bir zeytinde karar kıldık. Ürünlerin gözenekleri kapanmayacak kadar kurutmak lazım. Bir ürünü de sonuna kadar kurutursanız, çok düşük nemlere çekerseniz artık ürününde besleyicilik değerini kaybedersiniz. Yani ürünü hem kurutacaksınız ama besleyicilik değerini kaybetmeyecek kadar kurutacaksınız. Bu noktada kaldığınızda ürünün ömrü uzun ama saklama depolama maliyeti yok. Düşünün ki bir dondurulmuş gıdayı 1 sene saklayacaksınız, 1 sene onu sürekli soğutmak gibi bir zorunluluğunuz var. Soğuk zinciri

kırmak gibi bir lüksünüz yok. Ancak kurutulmuş ürünlerde, suyu alınmış ürünlerde ürünü bir kurutmak için enerji harcarsınız paketlersiniz ondan sonra tüketicinin hizmetine sunulana kadar hiçbir enerji harcamazsınız. Daha çevreci daha besleyici daha sağlıklı olduğunu düşünüyoruz.

Birde nakliyesine girdiğimizde, 20 kg. portakaldan 1 kg. portakal çıkartıyorsunuz. Ben ihraç yaparken 20 ton portakal yerine 1 ton portakal göndermiş olacağım. 20 ton portakalı soğuk havalı bir araçla bugün İngiltere'ye göndermenin maliyetini düşünün, ben 1 ton olarak göndereceğim. Dolayısı ile nakliye-den de çok büyük kazancımız ola-

cak. Ülkemize de çok büyük gelir olacak. Düşünün ki her Avrupalıya günde 20 gr. Portakal dilimi yedirdiğimizi Ülkemizdeki portakal buna yetmeyecektir. Böyle bir kapasite olacağını düşünüyoruz. Sadece meyve olarak düşünmeyelim bunun sebze grubu da var. Sebze grubunda da yine aynı şekilde kuzey ülkelerinde beslenme sıkıntısı çekiyorlar. Beslenme sıkıntısı çeken insanlara küçük 50 şer gr.'lık paketlerde hazırladığımız sebze karışımlarımız var. 7-8 veya 10-13 e kadar sebze karışımı çıkartabiliriz bunları karışım yapıp gönderdiğimizde mutlaka çok daha sağlıklı bir beslenme olacak. Çok daha doğal ve pratik bir beslenme olacak. Bu da kurutulmuş yani suyu alınmış gıdanın en büyük

avantajlarındandır.

Tarım sektöründe bugün tarlada toplanmayan ürünü biz değerlendirip sattığımızda ülkemize katma değerli bir gelir sağlar. Çünkü işçiliğini de alacak bunun üzerine. Bir tıra ürün yüklüy-

orsunuz Avrupa'dan tır geri dönüyor niye içinde kalıntı maddesi var diye. Bu şekilde giden ürünleri biz daha önce testini yaptırdığımız için geri dönme riski de olmayacak ve geçmiş yıllarda ihracatta sıkıntısını yaşadığımız ürünleri rahat satabilir hale geleceğiz bu da bir avantajdır.

Samtim: Şu anda yurtiçi ve yurtdışı pazarlamadaki hedefleriniz nelerdir o konuda bilgi alabilir miyiz?

Şu anda yurt içinde hemen hemen bütün büyük marketlerle çalışıyoruz. Yani bugün bir müşterimiz gidip herhangi bir marketten ben kurutulmuş karpuz istiyorum, kiraz istiyorum, çilek istiyorum, soğan istiyorum dediğinde artık Eyne Mutfağı

adı altında ulaşabilir. O yüzden biz Türkiye'de ki iç pazarda istediğimiz yere geldiğimizi düşünüyoruz. Ama yurtdışında şuanda Almanya, İngiltere ve Fransa ile çalışıyoruz. Aslında bu ürün kuzey ülkelerine hitap eden bir üründür. Kuzey ülkelerinde biliyorsunuz tarım yok denecek kadar az. Onların iklimsel problemleri nedeni ile bir portakalı narenciyeyi bulamıyorlar. Amacımız asıl hedef kitlemiz olan kuzey ülkelere Türkiye'mizin güzel ürünlerini gönderebilmek.

Samtim: Kuruluş aşamasında kamudan beklentileriniz ne kadar oluştu, bundan sonrada kamudan beklentileriniz nelerdir?

Kamu desteğini her zaman bekleriz. Organize sanayiden arsamızı %10 bedelle aldık. Böyle bir avantajımız oldu. Onun haricinde yerel yönetimler sağ olsunlar ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlar.

Kışın portakalı bulmak kolaydır fakat okula giden çocuğun çantasına ara öğün olarak portakalı koyup yedirmekte zorlanabilirsiniz. Fakat portakal cipsi olarak verdiğinizde severek tüketeceklerdir. Beslenme alışkanlığı kazanmalarına da yardımcı olacaktır. 100 gr. Portakalda 440 k/kalori vardır. Test değerleri bunu gösteriyor. Bunu alıp çocuk rahat rahat cips olarak yiyebilir. Dolayısı ile çocuklarımızın sağlıklı beslenmelerine katkıdır. İstiyoruz ki

çocuklarımız bu sağlıklı ürünlerle beslensin. Besleyici değerini de koruyacak, enerji değerini de oradan aldığı zaman gün boyu enerji ihtiyacını karşılayacaktır. Mutlaka çocuklarımıza bunu aşılamamız lazım. Bu yüzden özellikle Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığımızdan ve Milli Eğitim Bakanlığımızdan isteğimiz, gelişme çağında olan okul çocuklarımıza bu ürünü yedirmenin yollarını aramalarını rica ediyoruz. Yeni neslimizin daha sağlıklı yetişebilmesi için biz elimizden gelen çabayı gösteriyoruz. Bu konuda gerek Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığımızın gerek Milli Eğitim Bakanlığımızın desteğini arkamızda bekliyoruz. Bu bizim için önemli olduğu kadar ülkemiz açısından da çok önemli bir şey. Çocuklarımız sağlıklı beslenecekler, sağlıklı nesiller yetiştireceğiz. En azından hastalanmayacaklar. Çocuklarımızın geleceği için mutlaka bu tür ürünler ama gerçekten doğru tesislerde üretilmiş ürünlere ihtiyaçları var. Tabi ki büyüklerimizin desteğini bekliyoruz.

Samtim: Bizimle bu söyleşiyi yaptığınız ve bu değerli bilgileri paylaştığınız için size çok teşekkür ederiz.

TÜRKİYE 5. ORGANİK TARIM SEMPOZYUMU 25-27 EYLÜL 2013 TARİHİNDE SAMSUNDA DÜZENLENDİ

"Türkiye 5. Organik Tarım Sempozyumu" Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Ziraat Fakültesi önderliğinde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Samsun İl Özel İdaresi'nin katkılarıyla 25-27 Eylül 2013 tarihinde Samsun Vali Yardımcısı Haluk ŞİMŞEK, Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya YILMAZ, OMÜ Rektörü Prof. Dr. Hüseyin AKAN, Rektör Yardımcıları, İlkadım Belediye Başkanı Neceattin DEMİRTAŞ, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığın İyi Tarım Uygulamaları ve Organik Tarım Daire Başkanı Vildan KARAASLAN, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN, Daire Amirleri, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden gelen Öğretim Üyeleri, öğrenciler ve misafirlerin katılımı ile Samsun Büyükşehir Belediyesine ait Sanat Merkezinde düzenlendi.

Sempozyum açılış konuşmalarında Samsun Vali Yardımcısı Haluk ŞİMŞEK "Organik tarım konusunda en önemli şeyin talep olduğunu düşünüyorum. Talep yeterli olursa arz kendiliğinden gelecektir. Bu sempozyumun faydalı verimli olmasını diliyorum" dedi.

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı, OMÜ Ziraat Fakültesi Bahçe

Bitkileri Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sezgin UZUN, açılış konuşmasında Türkiye'nin organik tarım durumunu ve dünyayla mukayesesi hakkında bilgiler verdi.

Prof. Dr. Sezgin UZUN konuşmasında "Özellikle 2012 verilerine göre dünyada yaklaşık 37,2 hektar alanda organik tarım yapıldığını ve dünyada organik tarım çalışmalarının hız kesmeden devam ettiğini" belirtti. "Ülkemizdeki durumun ise 2002 yılında 57 bin 385 ve 32 bin 462 doğal toplama alanında organik tarım yapılmaktayken 2012 yılında her iki alanda sertifikalı organik üretim alanında 179 bin 282 hektar olmak üzere 702 bin 909 hektar alanda organik tarım yapılmaktadır" dedi.

Neden çok hızlı gelişemediğimize gelirsek değişik coğrafyalar ve genel ilginin görmemesi gibi nedenler gizlidir. Organik üretim miktarlarımız ülke olarak hızla artmaktadır. Organik tarımda devlet desteğini göz ardı edemeyiz. Sessiz sedasız bir gelişme olmuştur. Hevesi olan insanlar azaldı derken büyük firmalar bu konuda büyük yol aldı. Dünyada organik tarım pazarı yaklaşık 62 milyar dolardır. Bu

sayıda büyük bir yer edinmemiz bunun içinde önemli adımlar atmamız gerekir. Devlet bu konuda ön planda olmalı. Markalaşma, eğitim, araştırma ve pazarlama desteği de bu konuda çok önemlidir" dedi.

Prof. Dr. Sezgin UZUN "Ülkemizde organik tarım alanının artmasında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ve Üniversitelerin büyük katkısı olmuştur." dedi.

OMÜ Rektörü Prof. Dr. Hüseyin AKAN ise "organik ürünün, içerisinde doğal olmayan katkının bulunmadığı ürün şeklinde düşündüğünü" Doğal olmayan, içinde katkı maddesi bulunan her şey sağlık için zararlı olduğu, organik tarım alanında üretilen ürünlerin yüzde kaçının sofralarda yer aldığının önemli olduğunu söyledi. Geçmişte üretilen organik sebze ve meyvelerin kıymetini bilemedik" dedi. Ayrıca "Üniversite olarak organik tarıma ciddi önem vermekteyiz ve Bu konuda hocalarımızı kutluyor, faydalı bir sempozyum olmasını diliyorum." dedi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya YILMAZ ise konuşmalarında; "Belediye yönetimleri sadece şehrin kentsel dokusunun yerleşke alanını

değil, bütün ilçe ve kırsalı kapsayan alandan sorumlu hale gelmeye başladı. Şehrin tarımsal potansiyelini harekete geçirmek ve çağımızın en önemli sorunlarından biri olan kimyasallardan yapay ve çeşitli zararlı girdilerden gıda ve besinleri korumaya dönük olan hassasiyetin sorumluluğu altına girdik. 2004 yılında yaptığımız kent stratejik planında şehrin dinamiklerinden birinin tarım ve tarıma bağlı sanayi olduğuna karar verildi. Şehrimiz 1 milyon hektar alanda. Tarih boyunca sadece kendini değil çevresini de beslemiş bir şehirdir konumundadır. O yüzden bu sempozyum Organik tarım başlığı altında sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyulmadan yaşamının yollarını da aramasıdır. " dedi ve "Bu sempozyumun güzel sonuçlar doğuracağından hiç şüphem yok" diye konuştu.

Sempozyum açılış konuşmalarının ardından sempozyumun yapılmasında katkısı

olanlara plaket verildi. Samsun Kuzey Kafkas Halk Dansları Topluluğu tarafından "Şeşen" isimli dans gösterisi sergiledi.

Sempozyum 3 gün boyunca 3 salonda 59 sözlü bildiri ve 58 poster sunumu ile gerçekleştirilmiş olup; en iyi poster sunumu dalında yapılan değerlendirme sonucunda;

1. ci Potasyum Bikarbonatın Penicillium expansum'a Karşı Antifungal Etkisinin Belirlenmesi konulu poster ile Gülay KILIÇ,

2.ci Organik Tarımda Biyolojik Mücadele Etmeni: Bracon hebetor Say (Hymenoptera: Braconidae) '

un Kullanım Olanakları konulu poste ile Hatice Hilal MORAN, ve

3. cü Leonardit ve Azaltılmış Azotlu Gübre Uygulamalarının Toprak Fiziksel Özellikleri Üzerine Etkisi konulu poster ile Mustafa DEMİR' e plaket verildi.

Sempozyum Prof. Dr. Necdet ÇAMAŞ Başkanlığında; Prof. Dr. Ruhsar YANMAZ, Prof. Dr. Tayfun AŞKIN, Doç. DR. Rıdvan KIZILKAYA, Prof. Dr. Celal TUNCER, Doç. Dr. Kürşat DEMİRYÜREK, Prof. Dr. Muharrem ÖZCAN ve

Prof. Dr. Musa SARICA tarafından "Sempozyumun çok başarı olduğu bundan sonraki düzenlenecek olan sempozyumların bu değerlendirilmeler ışığında daha iyi olmasını" belirtmişlerdir.

Daha sonra 2016 yılında düzenlenecek olan Türkiye 6. Organik Tarım Sempozyumunu yapmaya talipli olan iki kurumun kendilerini tanıtımı ile yapılan oylama neticesinde Türkiye 6. Organik Tarım Sempozyumunun Kayseri Erciyes Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından düzenlenmesine karar verilmiştir.

KADIN İSTİHDAMININ ARTTIRILMASI PROJESİ

Milletvekilimiz Prof.Dr. Tülay BAKIR nezdinde yürütülen , ilçelerimizde kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışma toplantısı yapıldı.

02 Eylül 2013 tarihinde Samsun Millet Vekili Prof. Dr. Tülay BAKIR Kırsal Alanda Kadın İstihdamının Arttırılması Projesi Hazırlık Toplantısı için İl Müdürlüğümüzdeydi.
Samsun Milletvekili Prof. Dr. Tülay

BAKIR ve İl Müdür Yrd. Nail KIRMACI başkanlığında gerçekleşen toplantıya, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Erol BAŞ, Alaçam, Canık, 19 Mayıs ve Yakakent İlçe müdürleri ve teknik elemanları katıldı. Kırsal Alanda

Kadın İstihdamının Arttırılması Projesi Hazırlık toplantısında defne yaprağı yetiştiriciliği, ipek böcekçiliği, arıcılık, çilek yetiştiriciliği ve kayın mantarı yetiştiriciliği konuları ilçe bazında değerlendirildi.

Mali Mevzuat Eğitimi Düzenlendi

Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığınca İl Müdürlüğümüz Koordinatörlüğünde 03-05 Temmuz 2013 tarihlerinde ilimizde yapılması planlanan Mali Mevzuat Eğitimi belirtilen tarihlerde İl Müdürlüğümüz Toplantı Salonunda yapılmıştır.

Üç gün devam eden eğitim, 03.07.2013 günü, İl Müdürümüz Kadir GÜVEN' in açılış konuşması ile başlamış olup; üç gün boyunca Strateji Geliştirme Başkanlığı İç Kontrol Dairesi Başkanlığı Mali Hizmetler Uzmanları Müjgan ÖZBEK, Adem SÖYLEMEZ ve Mehmet AYDIN tarafından Harcama Yetkilileri ve Gerçekleştirme Görevlilerinin Sorumlulukları, Zam ve Tazminatlara İlgili Kararın İlgili Kısımları, Harcırah Mevzuatı, Merkezi Yönetim Harcama

Belgeleri Mevzuatı, İhale Mevzuatı ve Diğer Mali Konularda eğitim verilmiştir. Eğitime İl Müdürlüğümüz ve 17 İlçe Müdürlüğümüz ile Amasya, Tokat, Çorum, Ordu ve Sinop İl Müdürlüğü, Tokat Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü, ilimizde bulunan ve

Bakanlığımıza bağlı Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü, Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü, Tohum ve Sertifikasyon Test Müdürlüğü ve Ziraat Karantina Müdürlüklerinin Müdür, Müdür Yardımcısı, Şube Müdürü ve ilgili personelleri katılmıştır.

Eğitim; uzmanlar tarafından ilgili mevzuatların anlatılması yanında uygulamaların değerlendirilmesi ve soru-cevap şeklinde devam etmiştir. Son gün ise genel değerlendirme yapılarak İl Müdürümüz Kadir GÜVEN' in kapanış konuşması ile sona ermiştir.

SAMSUN HAYVAN SAĞLIĞI VE ZABITASI KOMİSYONU TOPLANDI

Vatandaşlarımızın kurban bayramı nedeniyle dini vecibelerini yerine getirirken, kurbanlık hayvan satış yerlerinden sağlıklı kurbanlık hayvan temin etmeleri, artan hayvan hareketlerine bağlı olarak iller ve ilçeler arası salgın hayvan hastalıklarının yayılmasının önlenmesi amacıyla alınması gerekli tedbirleri görüşmek üzere Samsun İli Hayvan Sağlığı Zabıtası Komisyonu, Vali Yardımcısı Haluk ŞİMŞEK Başkanlığında, Komisyon üyesi kurumların temsilcilerinin katılımıyla 23/09/2013 tarihinde toplanarak karar alınmıştır.

Mezbahaların Modernizasyon Süreci Tartışıldı

İl Müdürlüğü toplantı salonunda ilimizde faaliyet gösteren 10 adet belediye ve 2 adet özel mezbaha sorumluları ile yılsonuna kadar tamamlanması öngörülen mezbahaların modernizasyon süreci ikinci kez masaya yatırıldı.

İl Müdürü Kadir GÜVEN' in başkanlığında yapılan toplantıda bir konuşma yapan Sayın Kadir GÜVEN "Mezbahalar bu yılın başında modernizasyon için İl Müdürlüğümüze müracaat ederek plan sunmuşlardır. Bu planda çalışmaların tarih ve aşamaları belirtilmiştir. Özellikle belediye mezbahalarının bu modernizasyon planına uymadıklarını üzülerek ifade etmek istiyorum. Süreç böyle devam ederse mevzuatta belirtilen hükümler çerçevesinde işlem tesis edilecektir. Samsun'da besicilik ve kırmızı et sektörünü harekete geçirecek, sağlıklı ve güvenilir kırmızı et teminini sağlayacak mezbaha ihtiyacı

kaçınılmazdır. Kesim kapasitesi düşük koşulları yeterli olmayan belediye mezbahaları ile bu iş yürümüyor" dedi.

Toplantıda, yapılan çalışmalar gözden geçirilerek bundan sonra

yapılacak modernizasyon çalışmaları ortaya konmuştur. Diğer taraftan mezbahalardan tahsil edilen döner sermaye ve mer'a gelirlerinin süresi içerisinde ilgili hesaplara yatırılması uyarısında bulunuldu.

ANAÇ KOYUN-KEÇİ DESTEKLEMELERİ EĞİTİMİ

İl Müdürlüğümüzce 2013 yılında yapılacak Anaç Koyun-Keçi Desteklemeleri konulu bilgilendirme ve değerlendirme toplantısı düzenlendi. İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda yapılan toplantıya İl Müdürü Kadir GÜVEN, İl Müdür Yardımcısı Dr. Habip MURUZ, Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürü Bekir KARAOSMANOĞLU, Samsun Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ahmet AYDOĞDU, İlçe Müdürlüklerinde konu sorumlusu personeller ve Birliğin danışmanları katıldı.

Toplantının açılış konuşmasını yapan İl Müdürümüz Kadir GÜVEN "Hayvancılık desteklemeleri arasında anaç koyun ve keçiye yapılan desteklemelerin önemli

bir yer tutmaktadır. Bu kapsamda 2012 yılı içerisinde Samsun genelinde 1.312 üreticiye 110.012 adet küçükbaş hayvan için toplam 1.920.000 TL destekleme ödemesi yapılmıştır. 2013 yılında destek miktarı Bakanlığımızca anaç koyun ve keçi başına 20TL olarak belirlenmiştir. 2013 yılında da yapılacak ödemeye ilişkin şimdiden İl/İlçe Müdürlükleri, Damızlık koyun keçi birliği ve yetiştiriciler olarak bir uyum

içinde çalışmaları tamamlamak istiyoruz. İl ve İlçe Müdürlüğünde görevli Veteriner Hekim ve Veteriner Sağlık teknisyeni arkadaşlarımız bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da her türlü katkı ve fedakarlığı yapmaya hazırdır, kendilerine teşekkür ediyorum" dedi. Konuşmasına devam eden Sayın Kadir GÜVEN "30 Kasım 2013 tarihine kadar koyun-keçi yetiştiricilerin İlçe Müdürlüklerimize başvurarak Koyun

Keçi Kayıt Sistemi üzerinde hayvan varlıklarını mutlaka güncellemeleri gerekmektedir. Desteklemelerden yararlanmak isteyen üreticilerimiz bu konuda duyarlı olmalıdır. Bu konuda gerek İl Müdürlüğümüz gerekse Birlik her türlü iletişim aracı ile bu bilgilendirmeyi eksiksiz yapmıştır" dedi.

Yapılan eğitimde Dr. Hayrettin ÇAYIROĞLU tarafından 2013/29 no'lu Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği ile ilgili yapılan Powerpoint sunumundan sonra, Anaç Koyun-Keçi desteklemelerinden ilimiz üreticilerinin azami yararlanmasını sağlamak için il genelinde yapılacak uygulama birlik-telikleri tartışıldı.

4 EYLÜL 2013 TARİHİNDE İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZDE GIDA ZEHİRLLENMELERİ KONULU EĞİTİM DÜZENLENDİ

4 Eylül 2013 tarihinde İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda Samsun İl Halk Sağlığı Müdürlüğü yetkililerinin de katılımı ile İlçe Müdürleri ve İlçede görev yapan kontrol görevlilerine gıda zehirlenmeleri ve uygulanacak prosedürler konulu eğitim verilmiştir.

Kursiyerlere; Gıda zehirlenmelerinin meydana gelmesi halinde uygulanacak olan, Bakanlığımızca yayımlanmış "Gıda Kaynaklı Enfeksiyon ve Zehirlenmelere İlişkin Kontrol Prosedürü" çerçevesinde yapılacak iş ve işlemler anlatılmıştır. Bu çerçevede zehirlenmenin meydana geldiği işletmenin teknik ve hijyenik denetiminin yanı sıra gerekli görülmesi halinde zehirlenmeye konu gıda maddelerinden

Mikrobiyolojik ve Toksikolojik amaçlı numuneler alınarak, en kısa sürede mikrobiyolojik amaçlı numunenin Samsun Gıda Kontrol Laboratuvarına, Toksikolojik numunenin ise Sağlık Bakanlığına bağlı "Ankara Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı Tüketici Güvenliği Laboratuvar Daire Başkanlığı'na" gönderilmesinin gerektiği vurgulanmıştır. Verilen eğitimde Samsun Halk Sağlığı Müdürlüğü yetkilileri

Bakanlıklarının doğrudan gıda ve gıda üretilen işyerlerine yönelik bir denetim yetkilerinin bulunmadığını, gıda zehirlenmesi meydana geldiğinde zehirlenmeye maruz kişilerden alınan kan, gaita, kusmuk vb. örnekler üzerinde çalışıklarının bu analizlerden elde edilen bilgilere göre gıda zehirlenmesi tanısı koyabildiklerini belirterek, gıda numunesi üzerinde çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

Samsun Su Ürünleri Koordinasyon Toplantısı Yapıldı

İl Müdürlüğümüz tarafından 2013-2014 av sezonunda kontrol prensipleri ve programı konularında alınması gereken önlemlerin görüşüldüğü bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıya İl Müdürümüz Kadir GÜVEN, İl Müdür Yardımcısı Dr. Habip MURUZ, Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürü Bekir KARAOSMANOĞLU, İlçe Müdürleri, Karadeniz Sahil Güvenlik

Komutanlığı temsilcileri ile İlçe Müdürlüklerinde görevli su ürünleri kontrolörleri katıldı.

Gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını yapan sayın Kadir GÜVEN "Biz kurallar çerçevesinde denizden balık avlanmasını istiyoruz." dedi. Toplantıda, Samsun'da deniz avcılığına yönelik temel prensipler ve cezai işlemler, Sahil Güvenlik

Komutanlığınca yürütülen çalışmalar ve su ürünleri bilgi sistemi konularında katılımcılara bilgi verildi. Toplantının son bölümünde ise kontrollerin su ürünleri stoklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması için denizde, balıkçı barınaklarında, yol güzergahlarında, balık hali ve balık satış yerlerinde denetim sıklığının ve kurumlar arası koordinasyonun artırılması kararlaştırıldı.

Balık avı sezonu başladı

1 Eylül 2013 tarihinde başlayacak olan 2013-2014 balık avcılığı sezonu ile ilgili İl Müdürümüz Sayın Kadir GÜVEN bir açıklama yapmıştır. Sayın Kadir GÜVEN açıklamasında;

"Bilindiği üzere 15 Nisan 2013'te başlayan denizlerimizde av yasağı gırgır tekneleri için 01 Eylül'de, trol tekneleri için ise 15 Eylül'de sona erecektir. Bu süre içerisinde genel olarak balıkçılarımızın av yasağına uymaları bizi memnun etmiştir. 1 Eylül'de başlayacak

olan yeni sezonda da balıkçılarımızın mevzuatla getirilen yükümlülük, yasak ve sınırlamalara aynı hassasiyetle uymaları, su ürünleri stoklarımızın sürdürülebilirliği açısından önemlidir. İlimizde denizlerde 133 adet 12 metre ve üzerinde olan, toplam 466 adet

tekneler ile balık avcılığı yapılmaktadır. Güçlü bir balıkçılık filosuna sahip ilimizin su ürünleri sektörüne, il ve ülke ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Bu vesile ile başlayacak olan avcılık sezonunun tüm balıkçılarımıza hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum." dedi.

İÇ SULARDA SAZAN, KADİFE, ŞİRAZ, YAYIN, TATLISU KEFALİ AV YASAĞI SONA ERMİŞTİR

İç sularda 1 Nisan 2013 te başlayan Sazan, Kadife, Şiraz, Yayın Tatlısu Kefali'nin avlanma yasağı 1 Temmuz 2013 tarihin de sona ermiştir.

Konu ile ilgili bir açıklama yapan Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürümüz Kadir GÜVEN "Samsun'da 5 adet baraj gölü avlak sahası ve 4 adet doğal göl avlak sahası bulunmaktadır. Bu sahalarda

Derbent Baraj gölü avlak sahası avcılığa kapalıdır. Diğer avlak sahalarda ise yörede faaliyet gösteren su ürünleri kooperatiflerine kiralanmıştır. İç sularda av yasağının sona ermesi ile bu sahalarda avcılık

faaliyetleri özellikle boy konusunda getirilen yasak ve sınırlandırmalara uygun olarak yürütülmelidir. Yeni av sezonunun bütün balıkçılarımıza hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum" dedi.

Bakanlığımızca yürütülmekte olan 2013 yılı Balıklandırma programı çerçevesinde, ilimiz sınırları dahilinde balıklandırılmasına ihtiyaç duyulan göletlerin, pullu sazan balığı yavruları Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Kepez Ünitesinden karşılanmıştır.

Bu kapsamda ilimiz sınırları dahilinde balıklandırılan kaynaklar;

HAVZA ilçesi sınırları dahilinde bulunan
Ilıca Göletine 4000 adet
Hurdaz Göletine 5000 adet
Sivrikise Göletine 15000 adet
Kuşkunağı Göletine 15000 adet,

BAFRA ilçesi sınırları dahilinde bulunan
İkizpınar Göletine 4000 adet,
pullu sazan yavrusu bırakılmıştır.

GÖLETLERİMİZ BALIKLANDIRILDI

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK İL VE İLÇE MÜDÜRLERİ'NDEN KARAKÖY TİGEM'E ZİYARET

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Şube Müdürleri ve İlçe Müdürleri Karaköy TİGEM'i ziyaret etmişlerdir.

Bir müddet önce TİGEM Müdürlüğüne atanan Oktay ARSLAN ile tanışıp yeni görevinde başarı dileklerinden sonra ev sahibi TİGEM tarafından düzenlenen yemekli toplantıda kurumların faaliyetleri kısaca tanıtımı yapıldıktan sonra Bölge tarımına birlikte yapılabilecek çalışmalar görüşüldü. Bu toplantıdan sonra Bölgede ilk defa TİGEMDE kullanılan 6 sıralı silaj makinasının arazide

çalışması izlendi. Makinenin tanıtımı ve silaj konularında Karaköy TİGEM Müdürü Oktay Arslan ve Ziraat Mühendisi Ahmet AYAZ tarafından bilgi verilmiştir. İşletmemizde clas jaguar 900 marka silaj makinesi ile silaj yapılmaktadır. 70 cm ekim arası genişliğinde 8 sıra (6 metre genişliğinde) bir gidişte biçim yapmaktadır. 650 BG gücünde, ortalama dekada 3,1 lt mazot

yakmaktadır. Saatte yaklaşık 21 dekar alan biçmektedir. Saatte 126 ton silaj yapar. Kısa sürede geniş alanlarda biçim yapılabilir. Hasadı zamanında yapılabilir. İki sıralı silaj makineleri biçim genişliği 1,22 metre, saatte 4-5 dekar alanda biçim yapabilmektedir. Traktör kuyruk millinde gücünü almaktadır. Dekara 2-2,5 lt mazot tüketmektedir. Saate 40 ton iş kapasitesi vardır.

2013 YILI 9.ETAP %50 HİBE DESTEKLİ MAKİNE EKİPMAN DEĞERLENDİRMELERİ SONUÇLANMIŞTIR

2013 yılı 9. Etap Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında Makine Ekipman alımlarının desteklenmesi projesi ile ilgili olarak ilimizde 3058 adet Makine Ekipman Desteği hibe başvurusu yapılmıştır.

Tebliğde de belirtildiği üzere illere tahsis edilecek ödenek illerin tarım alanı, kırsal nüfus, tarımsal üretim değeri ve sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi kriterleri çerçevesinde Bakanlığımızca yapılan değerlendirme sonucu ilimize 3.050.969,-TL ödenek tahsis edilmiştir. Tahsis edilen ödenek gereği 664 adet yatırımcı hibe desteği ödemesine hak kazanmıştır. 2013/37 sayılı tebliğin 22-3. maddesinde belirtilen "İl proje yürütme birimi, ilinin tarımsal ürün potansiyeli ile makine ve ekipman kullanma ihtiyacı doğrultusunda hangi makine gruplarına hibe desteği vereceğine karar verir. Hibe desteği verilecek gruplar içerisinde yatırımcıların sıralanması başvuru değerlendirme kriterlerine göre yapılır." hükmü çerçevesinde İl Müdürlüğümüzce çalışma yapılmış ve uygun başvurular listesi teşkil edilmiştir.

2013/37 Sayılı Tebliğin 23. mad-

desinde yer alan "Onaylanan yatırımcı listeleri on gün süresince il müdürlüğü internet sitesinde, il ve ilçe duyuru panolarında yayımlanır. Listedeki yatırımcılara ayrıca yazılı tebligat yapılmaz." hükmü uyarınca bu duyuru ve ekindeki liste TEBLİGAT niteliği taşımaktadır.

Hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilen yatırımcılardan hibe sözleşmesi imzalamaktan vazgeçenlerin yerine yedek listeden, hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir.

Destekleme ödemelerinden, idari

hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen yatırımcı ve yükleniciler il müdürlüklerinin internet sitelerinde ilan edilerek, beş yıl süreyle Bakanlığın hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

Başvuru Fiyatı ile Referans Fiyat arasındaki fark yatırımcı tarafından aynı katkı olarak karşılanacaktır. Fiyat Farkı nedeniyle;

Aynı katkıya itirazı olanlara on günlük ilan süresince, azami teknik özellikleri aynı kalmak şartı ile ve başvurudaki fiyattan veya altındaki fiyattan alınmak üzere marka ve model değiştirme hakkı verilir.

HİBE SÖZLEŞMESİ İMZALADIKTAN SONRA MAKİNE EKİPMAN ALIMINDAN VAZGEÇEN YATIRIMCILAR 2 YIL BAŞKA MAKİNE EKİPMANA BAŞVURU YAPAMAYACAKLARDIR.

2013 YILI BİTKİ SAĞLIĞI VE KARANTİNA PROGRAM VE PRENSİPLERİ KAPSAMINDA UYGULANACAK SURVEY ÇALIŞMALARI

İlimiz genelinde 2013 yılı Bitki Sağlığı Hizmetleri kapsamında gerçekleştirilecek olan Karantinaya tabi hastalık ve zararlı etmenleri İl Müdürlüğü Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğü ve İlçe Müdürlüklerimizde Bitki Sağlığı Hizmetlerinde çalışan Teknik personeli ile bilgi paylaşım toplantısı 18.07.2013 tarihinde İl Müdürlüğümüzde gerçekleşmiştir. Toplantıya ve İl ilçelerde görevli elli teknik elemanın katılımı ile gerçekleşmiş olup İl Müdürü Sayın Kadir GÜVEN'in konunun önemi ile ilgili yaptığı konuşma akabinde gündeme alınan konular;

- Sert çekirdeklielerde Şarka (Plum pox potyvirus)
- Yumuşak Çekirdeklielerde Ateş Yanıklığı (Erwinia amylovora)
- Kivide PSA (Pseudomonas sy-

ringae)

- Bağda BN(Bois Noir) ve FN (Flavescence Doree Phytoplasma)
- Mısırdaki Batı Mısır kök Kurdu (Dio-pratica)
- Patates Kanseri ve Diğer etmenleri
- Patates Halka Çürüklüğü (Clavibacter michiganensis subs)-
- Patates Sığılı (Synchytrium endo-bioticum)
- Patates Kahverengi Çürüklüğü (Ralstonia solanacearum)
- Patates Kist Nematodu (Globodera rostochiensis)
- Patates Kolombiyalı kök ur nematodu (Meloidogyne chitwoodi)
- Patates Epicrisis similis

Konularında gerçekleştirilen survey çalışmaları ve şüpheli durumda alınacak önlemler konularında Şube

Müdürlüğümüz Konu Sorumlusu teknik elemanlarca bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Konu ile ilgili olarak İl Müdürü Sayın Kadir GÜVEN; Özellikle Şarka, Ateş Yanıklığı ve Patates Kanseri etmenleri için İlimizin 2013 yılı itibarı ile bulaşık olması nedeniyle yapılacak surveylerin talimat kapsamında gerçekleştirilmesi, bulaşma ve yayılmayı önleyici tedbirlerin alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Üreticilerimizin de bağ ve bahçelerini sık sık kontrol ederek; her zamankinden farklı hastalık ve ya da zararlı (böcek vs) karşılaşmaları, bölgesel ve ani geriye dönüşler (kurumlar) olması durumunda en yakın Gıda Tarım ve Hayvancılık İl İlçe Müdürlüğüne gitmeleri kendileri ve Ülke Ekonomisine katkı sağlayacaktır.

İLİMİZ 2013 YILI FINDIK HASAT VE İHRAÇ TARİHLERİ BELİRLEME ÇALIŞMASI YAPILDI

Hasat Kuşağı

Sahil Kuşak (0-250m)

Orta Kuşak (250-500m)

Yüksek Kuşak (500m üzeri)

Hasat İzin Tarihi

10 Ağustos 2013

05 Ağustos 2013

15 Ağustos 2013

İhraç İzin Tarihi

17 Ağustos 2013

12 Ağustos 2013

22 Ağustos 2013

İlimiz 2013 yılı fındık hasat tarihlerinin belirlenmesi için 26 Temmuz 2013 tarihleri arasında Ekonomi Bakanlığı Batı Karadeniz Bölge Müdürlüğü ve İl Müdürlüğümüz elemanları ile Çarşamba ve Terme köylerindeki fındık bahçelerinde inceleme ve gö-

zlem yapılmıştır.

Arazi çalışması sonucu elde edilen veriler ışığında 30.07.2013 tarihinde Ekonomi Bakanlığı Karadeniz Bölge Müdürlüğü organizasyonunda yapılan toplantıda hasat ve ihraç izin tarihleri aşağıda belirlendiği

şekilde karar bağlanarak, toplantıya katılan ilgili Kurum görevlilerince imza altına alınmıştır. İlimiz fındık üreticilerinin bu tarihlere uygun olarak fındık ürünlerini hasat etmeleri konusunda gerekli duyurular yapılmıştır.

PATATES Üreticileri, SİĞİLİNE DİKKAT!

İlimiz Sebze ve Meyve Hali ile semt pazarlarında yapılan kontrollerde Patates Siğili (*Synchytrium endobioticum*) hastalığı şüphesiyle alınan yumru örneklerinin Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünce yapılan analizlerinde ilgili etmen ile bulaşık olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu Patates Siğili (*Synchytrium endobioticum*) etmeni açısından temiz olan ilimiz tarım alanlarına bulaşmasının engellenmesi için diğer illerden ilimize ticari amaçlı gelen patates yumrularının tohumluk olarak

kullanılma-ması büyük önem arz etmektedir. Patatesin en önemli hastalıklarından biri olan Patates Siğilinin tüketim açısından insan sağlığına herhangi bir olumsuz yönü bulunmamaktadır. Patates Siğili ile bulaşık alanlarda üretimi yapılan patates alanlarında % 100'e varan verim kayıplarına sebep olmaktadır. Patates Siğili Gövdenin toprakla birleştiği yerler, stolonlar ve yumrular enfeksiyon yerleridir. Enfekteli alanların anormal büyümesi sonucu karnabara benzeyen biçimsiz urlar oluşur.

Ur başlangıçta beyazdır, kabaca elips şeklinde, ancak yapı olarak genellikle katı olmayıp, yumuşak, etli ve pürüzlü yapıda olup, yumrudan kolaylıkla kopabilmektedir. Şiddetli enfeksiyonlar yumru oluşumunu önlemek suretiyle de patates üretimini tahrip etmektedir. Şüpheli durumların en kısa sürede İl ve İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerine bildirilmesi gerekmektedir.

AMERİKAN BEYAZ KELEBEĞİ MÜCADELE ZAMANI

Fındık Üreticilerinin Dikkatine;

İlimizde fındık bahçelerinin ana zararlılarından biri olan Amerikan Beyaz kelebeği önemli ölçüde verim düşüklüğüne neden olmaktadır. Fındık bahçelerinde yapılan kontrollerde Amerikan Beyaz Kelebeği mücadelesinin geldiği belirlenmiştir.

İl Müdürlüğümüzce yapılan arazi çalışmalarında Amerikan Beyaz Kelebeği 2. nesil larva çıkışları görülmüş olup, ağlarını

oluşturmaya başlamışlardır. Yumurta paketi bulunan yaprakların ve ağla örülmüş larva keselerinin henüz dağılmadan budama makası ile kesilerek toplanmaları ve imha edilmeleri gerekmektedir. Zararlı, fındık bahçelerinde bitki gelişimine verdikleri zararlar ürün kaybına ve bir sonraki yılda ocakların zayıflamasına neden olarak verim düşüklüğüne sebep olmaktadır. Üreticilerimiz

tarafından "tırtıl" olarak tanınan larvalar fındıkta ve 200 den fazla bitkide yeşil aksamla beslenerek zarar yapabilmektedir.

İl Müdür Vekili İsmail DEMİR üreticilerin Amerikan Beyaz Kelebeği zararlısı ile ilgili bahçelerini kontrol etmelerini, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlüklerinden gerekli teknik tavsiyeleri almalarını ve mücadelesini zamanında yapmaları gerektiğini söyledi.

19 MAYIS İLÇESİNDE KURU FASULYE HASAT TARLA GÜNÜ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması projesi kapsamında, araştırma-yayım-çiftçi bağının güçlendirilmesi amacıyla yönelik projelerden "Kuru ve Yeşil Fasulye Yerel Çeşit Adaylarının Samsun İli Çiftçilerine Tanıtılması ve Tohumlarının Üretilmesi Projesi" kapsamında Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Samsun İl Müdürlüğü işbirliği ile 2013 yılında kurulan çeşit ve hat demonstrasyon alanlarını temsilen 19 Mayıs ilçesine bağlı Esentepe köyünde fasulye hasat tarla günü gerçekleştirildi.

Tarla günü etkinliğine; İl Müdürümüz Sayın Kadir Güven, Karadeniz Araştırma Enstitüsü Müdürü Dr. Kibar Ak, İl Müdür Yardımcımız Nail KIRMACI, KTV Şube Müdür Vekili F. Zehra SİRİMSİ, Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürü Gürsel BALCI, Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürü İcabi ÇAĞAN, 19 Mayıs Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Mehmet Gül, Alaçam Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Mehmet GÜREŞ, Bafra Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Ahmet DURSUN, Yakakent Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Mustafa KÖKDUMAN, Kavak Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Fevzi ÇALIŞICI, Ladik Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Alper BAŞTÜRK, Tekkeköy Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Bekir ÖZTÜRK, Asarcık Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Vekili Hasan UYSAL, 19 Mayıs Ziraat Odası Başkanı Bayram KONUŞ, teknik elemanlar ve çok sayıda çiftçi katılım sağladı.

Tarla günü açılış ve Projenin tanıtım konuşmasını yapan proje lideri Dr.

Hüseyin ÖZÇELİK, Kuru fasulyenin de dahil olduğu yemeklik tane baklagillerin tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye`de de insan beslenmesinde çok önemli bir yere sahip olduğunu vurguladı. Türkiye`nin Dünya bakliyat üretiminde ilk 5 ülke arasında yer aldığı ve sahip olduğu bu tarımsal gücün korunması ve geliştirilmesi gerektiğini belirten ÖZÇELİK, Kuru fasu-

araştırma enstitüleri ve il müdürlüklerine önemli bir işbirliği misyonu yüklediğini, bu kapsamda uygulanan kuru fasulye projesinin ise başarıyla yürütüldüğünü, daha da önemlisi çiftçilerin beklentilerini karşılamaya yönelik önemli neticeler alındığını, çalışmalarını her yönüyle destekleyeceklerini ifade ederek, bölgede özellikle yüksek sıcaklık ve kuraklık riski nedeniyle üreticilerin son

lye ıslahında temel amaçlarının tüketici istekleri başta olmak üzere yüksek verim, hastalıklara, zararlılara ve stres şartlarına dayanıklılık ve özellikle de daha sağlıklı beslenme için zengin besin içerikli ürünleri üretmek olduğunu belirterek, Samsun ilini, Kuru fasulye üretimi ve ticaretinde önemli bir merkez yapmayı amaçladıklarını söyledi.

İl Müdürümüz Sayın Kadir Güven ise Bakanlığımızın, tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması amacıyla yönelik

yıllarda Kuru fasulye tarımından imtina ettiklerini, denemeye alınan bu çeşitlerin kurağa ve yüksek sığağa dayanıklılıklarının tüm lokasyonlarda gözlemlendiğini, bu itibarla da Kuru fasulye tarımının geleceğinden umutlu olduklarını söyleyerek, projede emeği geçen herkese teşekkürlerini bildirmiştir.

Konuşmaların ardından üretici Bayram Keskin`e ait tarlada makinele hasat gerçekleştirilmiş olup, tarla günü programı yapılan ikram ve kapanış konuşmasının ardından sona ermiştir.

TERME İLÇESİ'NDE SİLAJLIK SOYA YETİŞTİRİCİLİĞİ TARLA GÜNÜ YAPILDI

Terme İlçesi H.Mescit Beldesi'nde üretici Yusuf KURU' ya ait 10 dekar tarla arazisinde Terme Kaymakamı Fahri MERAL, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Samsun İl Müdürü Kadir GÜVEN başta olmak üzere şube ve ilçe müdürleri, sivil toplum kuruluşları, teknik elemanlar ve çok sayıda üreticinin katılımıyla silajlık soya+silajlık mısır şeklinde demonstrasyon amaçlı ekilen sahada hasat tarla günü yapıldı.

Yapılan konuşmalarda, Samsun İlinde yem bitkileri ekiliş oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla birlikte, hayvancılıkta halen önemli oranda kaliteli kaba yem açığımızın olduğu vurgulanarak, bu açığın kapatılmasında bölgenin yerleşik tarım kültürü içerisinde önemli yeri olan soya ve silajlık mısırın aynı ekiliş alanında buluşturularak, protein ve nişasta değeri yüksek yeni bir kaba yem üretim kültürü geliştirilmiş olmasının önemli katkılar sağlayacağı ifade edilmiştir.

Üretici Yusuf KURU, silajlık soya ekili arazisinin 2 yıl öncesine kadar Fındık bahçesi olduğunu, ancak, ova arazide Fındık tarımının karlı olmadığını ve bu nedenle Fındık ocaklarını sökerek tarla

tarımına başladığını, bu bağlamda silajlık soya ile silajlık mısırın karışık olarak ekiminin yapıldığı bu yem bitkisi kültürüyle yeni tanıştığı halde, sonucundan umutlu olduğunu belirterek, silajlık soyayı Fiğ hasadından sonra 9 Mayıs 2013 tarihinde ikinci ürün olarak ektiğini, mevcut şartlarda aynı alandan yılda 2 ürün alınabileceğini ifade ederek, memnuniyetini ve emeği geçenlere teşekkürlerini bildirmiştir.

Terme Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü Tuncay DEMİR, Soya ürününün yaklaşık 400 endüstriyel ürün bileşiminde yer aldığını, Terme İlçesi'nin yağlık soya üretiminde Samsun genelinde ilk sırada yer aldığını, hayvancılık sektörünün kaba yem taleplerine yönelik olarak silajlık soya ve silajlık mısırın bir arada ekilip, değerlendirileceği bu çalışmanın bir ilk olduğunu ve sonuçlarının beklentilere cevap verecek nitelikte olduğunu ifade etmiş ve çalışmaya destek veren tüm kesimlere teşekkürlerini bildirmiştir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN ise, silajlık Soya yetiştiriciliğinin, 2012 yılında Yakakent İlçesinde tecrübe edildiğini, yapılan

çalışmadan iyi sonuçlar alındığını ve üretici memnuniyetinin de görülmesi ile birlikte, bu çalışmayı değişik lokasyonlarda ve daha geniş alanlarda yaygınlaştırmak amacıyla Terme İlçesi H.Mescit beldesi'nde 2013 yılında 10 dekarlık bir alanda silajlık soyanın silajlık mısırla karışık olarak ekildiğini ve birlikte silaj yem haline getirileceğini belirterek, tarladaki mevcut görünümün çalışmanın başarıyla sonuçlanmış olduğu yönünde intiba oluşturduğunu belirterek, hayvancılık sektörünün en temel girdisi olan kaliteli kaba yem ihtiyacının karşılanmasında alternatif bir üretim kaynağının bu şekilde oluşturulmuş olmasından memnuniyet duyduğunu ifade etmiştir.

Tarla Günü kapsamında yapılan konuşmaların akabinde, çift sıralı hareketli silaj hasat makinesiyle demonstrasyon sahasında hasat işlemi başlatılmış olup, katılımcılar gözlem ve incelemede bulunmuşlardır. Silo yem rekolte değerlerinin ayrıca kamuoyu ile paylaşılacağı söylenmiştir.

Katılımcılara yapılan ikramların sonrasında tarla günü programı sona ermiştir.

ÇELTİKTE ÇEŞİT DEMONSTRASYONU TARLA GÜNÜ

İlimiz Alaçam İlçesi Gökçeboğaz Köyü'nde; Alaçam Kaymakamı Saadettin DOĞAN, Yakakent Belediye Başkanı Burhan BAYRAKTAR, Gıda, Tarım ve hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN, İl Müdür Yardımcısı Nail KIRMACI, Şube ve İlçe Müdürleri, teknik elemanlar, sivil toplum kuruluşları ve çok sayıda üreticinin katıldığı Çeltikte Çeşit Demonstrasyonu Tarla Günü düzenlendi.

Yapılan konuşmalarda; Buğday ve Mısırdan sonra Çeltik ve pirinç üretiminin, insanoğlunun beslenmesinde giderek artan stratejik önemi yanında, ulusların tarımsal özgüvenleri bakımından da gösterge ürünler arasında yer aldığı vurgulanarak, 1988 yılında 262.500 dekar olan Türkiye Çeltik ekim alanlarının, 2012 yılında 880.000 dekar olarak gerçekleştiği, bu süreçte ülkemizin çeltik ekiliş alanları yaklaşık 3,5 kat arttığı belirtilmiş, bununla birlikte, Samsun ilinde Çeltik ekiliş alanlarının ise; 2001 yılında 64.375 da iken, 2012 yılında 154.201 da olarak gerçekleştiği, bu verilere göre, ilin Çeltik ekiliş alanlarında 2001 yılına göre % 140 oranında bir ilerleme sağlandığı vurgulanmıştır.

Terme ve Çarşamba ilçelerinde de paralel bir çalışmanın yürütüldüğü ifade edilerek, bu kapsamda Araştırma Kuruluşlarınca bölge için önerilen ve yeni geliştirilen Bafra Yıldızı, Mevlütbey ve Gala çeşitlerinin Osmancık 97 çeşidiyle karşılaştırılmalı olarak ekildiği, son 16 yıldır Türkiye çeltik tarımında önemli yer tutan Osmancık 97 çeşidine karşı rekabet üstünlüğü gösterecek daha yüksek verimli çeşitlerin bu çalışmalarla ortaya konulmuş olacağı, çiftçilerimizin bu yöndeki beklentilerini karşılamada bu tür çalışmaların önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN, Türkiye'de ve Samsun ilinde Çeltik yetiştiriciliğinde önemli ilerlemeler kaydedildiğini, Çeltik

tarımında modern yöntemlerin kullanılması, adaptasyon kabiliyeti ve verimi yüksek çeşitlerin ekilmesi, tarımsal örgütlenme bilincinin artması ve çeltik sanayinin gelişmesiyle birlikte, ekiliş alanlarında ve verimde kayda değer artışların yaşandığını, daha yüksek verimli Çeltik çeşitlerinin bölge tarımına kazandırılması amacıyla, Araştırma kuruluşlarınca geliştirilen ve bölge için önerilen çeşitlerin bu tür çalışmalarla çiftçilerimizin ve sektörle

alakalı tüm kesimlerin beğenisine sunulduğunu, Alaçam İlçesi'nde arazi toplulaştırma çalışmalarının sonuçlandırılması akabinde, Çeltik tarımının daha büyük parsellerde yapılacak olması nedeniyle, üretimin daha karlı ve ekonomik hale geleceğini belirterek, çalışmalardan elde edilecek neticelerin Samsun tarımı ve Ülke tarımı adına hayırlara vesile olmasını ifade etmiş ve emeği geçen herkese teşekkürlerini iletmıştır.

KESTANE DE ÇEŞİT ÇALIŞMASI

İl Müdürü Sayın Kadir GÜVEN ve Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Öğretim Üyesi Prof.Dr.Ümit SERDAR 'ın katılımı Terme İlçesi Uludere Köyünde Üretici Yaşar NAS'a ait Kestane ağaçlarında Zirai ve Teknik incelemelerde bulunuldu.Kestane yetiştiriciliği ile ilgili İlçe Müdürlükleri ve İl Müdürlüğü Meyvecilik Biriminde hazır bulunduğu incelemelerde Öğretim üyesi Prof. Dr. Ümit SERDAR ve Üretici Yaşar NAS 'dan çeşit değişimi aşılama ve yetiştiricilik konularında bilgi alışverişi yapıldı.Konu ile ilgili olarak Öğretim üyesi Prof. Dr. Ümit SERDAR: 2000 yılında Terme İlçesi Uludere Köyü'nde Yaşar NAS isimli üretici bahçesine dikilen Marigoule kestane çeşidinin yörede denenen Avrupa kestanesi çeşitlerine göre kestane dal kanserine daha dayanıklı olduğu, bu çeşidin bazı çeşitlere göre 20-30 gün daha erken hasat edildiği ve meyvelerinin çok iri olduğu tespit edildiğini söylemiştir.Çalışmağa 2000 yılında Yaşar NAS'a ait fındık bahçesine Marigoule çeşidine ait kestane fidanları dikerek ön denemeler yaptıklarını, çeşidin adaptasyonunun

başarılı olması sonucunda 2006 yılında değişik noktalarda değişik halde bulunan kestane ağaçlarına Marigoule çeşidi aşı kalemliyle kabuk altı değiştirme aşılması yaptıklarını, aşı kalemlerinden gelişen gövde, dal ve sürgünlerde dal kanserinin diğer çeşitlere göre çok daha az zarar verdiğini ifade ederek, Marigoule çeşidinin dal kanserine karşı daha dayanıklı olması yanında kök çürüklüğüne de dayanıklı olduğunu belirtmiştir. Prof. Dr. Ümit SERDAR, Samsun ilinin bazı yörelerinde yabani kestane ağaçlarının Marigoule çeşidi ile aşılama konusunda yaptıkları

çalışmalarda, ilk başta aşı başarısının çok yüksek olduğunu, ancak ilerleyen zamanlarda bazı aşı fidanların anaç kısmından kestane kanseri hastalığına yakalandığını, bu nedenle Marigoule çeşidinin tohumları kullanılarak anaç elde edilmesinin daha doğru olacağını belirtmişlerdir.

Üreticinin yapılan faaliyetlerde memnun olduğu tespit edilen çalışma için İl Müdürü Sayın Kadir GÜVEN:Üreticilerimize alternatif üretim kaynakları yaratmak ,ekonomik değeri olan ürünlerin piyasaya arzını sağlamak için yapılan araştırmaları ve sonuçlarını İl Müdürlüğü olarak yakinen takip etmekteyiz.Yapılan araştırma ile ilgili olarak Prof.Dr.Ümit SERDAR'a ve teşekkür edilerek üretici ziyareti tamamlanmıştır.

İl Müdürü Kadir GÜVEN KKYDP Yatırımcılarını Ziyaret Etti

Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN 7. Etap Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) Ekonomik Yatırımlardan tamamlanan ve proje uygulamaları devam eden yatırımları proje sahasında ziyaret etti.

Yatırımcılarla; yatırım konularına göre piyasa şartları, uygulama ve çalışma yöntemleri, KKYDP programının kırsal kalkınmaya katkısı ve kırsal kalkınmanın ilimizdeki durumu hakkında bilgi alışverişinde bulundu.

KKYDP Ekonomik Yatırımlar Programının bölgeye sağladığı faydaları birinci ağızdan projeyi uygulayan yatırımcılardan duymanın memnuniyet verici olduğunu söyleyen Güven yaptığı açıklamada:

“Doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulması amacıyla yürütmekte olduğumuz KKYDP Programının ilimiz tarımına sağladığı ve sağlayacağı katkı azımsanmayacak derecede yüksektir.” dedi.

Yine Sürdürülebilir kalkınmanın, öncelikle kırsal kalkınma ile mümkün olacağını belirten Güven açıklamasının devamında bugüne kadar yapılan projeler ve devam eden projeler hakkında bilgi verdi:

Güven; yaptığı açıklamada

“KKYDP Ekonomik Yatırımlar kapsamında uygulamada olan 7. etapta hibe sözleşmesi imzalanan 27 projeden 11 tanesinin tamamlandığını ve 5.708.039 TL toplam proje tutarına karşılık 2.638.336 TL hibe desteği ödemesi yapıldığını beyan etmiştir. 7. Etaptaki 27 proje için toplam proje tutarının 15.838.619 TL ve ödenecek toplam hibe tutarının ise 7.008.533 TL olduğunu belirten Güven; 2006 yılında başlayan KKYDP programı kapsamında bugüne kadar Samsun ilinde 104 projenin tamamlandığını,

Toplam proje tutarı 42.032.639 TL olan bu projeler için yatırımcılara 19.949.049 TL hibe tutarının ödendiğini belirtmiştir.

Güven açıklamasında 7. Etap projelerinin 01.12.2013 tarihine kadar tamamlanması gerektiğini yatırımcıların mağdur olmamaları için bu tarihe kadar yatırımlarını tamamlamaları gerektiğini ifade ederek, 8. Etap için ise Bakanlığın tebliğ çalışmalarının tamamlanmak üzere olduğunu ve yakında 8. Etap için proje başvuru döneminin başlayacağını belirtmişlerdir.

BAKANLIK MÜŞAVİRİ BİÇERDÖVER DANE KAYIPLARI İÇİN SAMSUN'DA

2013 yılı rehberlik ve denetim faaliyetleri çerçevesinde "Biçerdöver ile hasatta dane kaybını önlemek amacıyla, İl Müdürlükleri tarafından yürütülen çalışmalara nezaret etmek,

yönlendirmek, sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymak, ayrıca illerin hububat üretim ve verimlerini tespit etmek" konu başlıklı rehberlik çalışması için ilimizde bulunan

Bakanlığımız Müşaviri Erkan YILDIRIMKAYA, İl ve İlçe Müdürlüklerimizde konu ile ilgili çalışmalarda bulunan personel ile görüş alışverişinde bulundu.

BİÇERDÖVERLE BUĞDAY HASADI SONA ERDİ

2013 yılı buğday hasat sezonu 12.06.2013 günü Bafra ilçemizde başlamış, 26.07.2013 günü Ladik ilçemizde sona ermiştir.

İlimizde 106 bin hektar buğday ekiliş alanından yaklaşık olarak 372 bin ton ürün elde edilmektedir. Bunların yaklaşık 58 bin hektar alanında 351 kğ/da verimle 202 bin ton buğday biçerdöverle hasat edilmiştir. Biçerdöverle biçilen alanda 46 kontrolörle 227 adet biçerdöver kontrolünde dane kaybında % 0,87'lik kayıp gerçekleşmiş olup, yasal sınır % 2'lik kayba göre yaklaşık ilimiz ekonomisine 1,4 milyon TL kazanç sağlanmıştır. Konu ile ilgili Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Kadir GÜVEN iyi bir hasat sezonu geçirildiğini ve dane kaybını sifıra yakın bir seviyeye indirmenin biçerdöver kullanıcılarının elinde olduğunu belirtti. Bunun içinde"

- Operatör belgesi olmayan hasat yapmamalı.
- Olgunlaşmamış ürünler hasat edilmemeli.
- Rutubetin çok olduğu günlerde hasat yapılmamalı.
- Yağış olduğunda hububatın tam kuruması beklenmeli.
- Sabah erken yada akşam saatlerinde rutubet çok daha fazla olacağından hasat yapılmamalı.
- Bir tarladan diğerine geçerken mutlaka biçerdöver ayarları kontrol edilmeli.
- Elekler sık sık temizlenmeli.
- Dane kaybını en alt seviyeye indirmek için öncelikle biçerdöverler-

imizi belgeli operatörlere teslim etmeliyiz. Bunun içinde İl Müdürlüğü olarak talep gelen ilçelerde "Biçerdöver Operatörleri Yetiştirme" kursları açmaktayız. 2001-2013 yılları arasında açtığımız kurslardan 464'i Bafra da olmak üzere toplam 657 kişi eğitilmeden geçirilerek "Biçerdöver Operatörü" olmaları sağlanmıştır. Çiftçilerimiz de Operatör Belgesi olmayan operatörlere biçim yaptırmamalı, tarlasına giren biçerdöveri sürekli kontrol altında tutup dane kaybına sebep olan Operatörleri merkezde İl Müdürlüğüne, İlçelerde de İlçe Müdürlüklerine bildirerek yardım istemelidirler" dedi.

YENİ ŞUBE MÜDÜRÜMÜZ GÖREVİNE BAŞLADI

İl Müdürlüğümüz Tarımsal Altyapı ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürlüğü görevine, Bakanlığımız Personel Genel Müdürlüğünün 21.06.2013 tarihli ve 015001 sayılı onayı ile Lale BAYKAL getirilmiş ve 10.07.2013 tarihinde

yeni görevine başlamıştır. BAYKAL, daha önceki görev yeri olan Artvin Gıda Tarım Hayvancılık İl Müdürlüğünde de yine aynı görevi (Tarımsal Altyapı ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürü) sürdürmekteydi.

ONDOKUZMAYIS ÜNİVERSİTESİ

ÖĞRENCİLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZDE

Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümünde görevli Doç.Dr.Miray SÖKMEN ve Üniversitede Yüksek Lisans ve Staj tamamlayan Ziraat Mühendisliği Öğrencileri ilimiz Canik İlçesi Dereler Köyünde bulunan Armut Kayısı Erik bahçesini ziyaret ettiler. Adı geçen ilçede Niyazi DEMİREL'e ait bahçede İl Müdürlüğümüzce yapılan survey sonucu tespit edilen

Armut da "Ateş Yanıklığı" ve "Kayısıda Şarka" virüsü hakkında bilgi paylaşımı yapıldı. Doç.Dr.Miray SÖKMEN tarafından verilen bilgide; özellikle Şarka virüsünün ilimizde ilk kez tespit edilmesi, tesis edilen bahçede 4-5 yıl sonra ortaya çıkması ve kısa zamanda epidemi yaparak bahçelerin kurumasına sebep olması nedeniyle ilimiz için önem arz ettiği belirtilmiştir.

Bahçe sahibi Niyazi DEMİREL'inde hazır bulunduğu ziyarette; işaretli ağaçları ilgililer tarafından meyve ve yaprak olarak yerinde incelenmiştir. Şarka ve Ateş yanıklığı hastalıklarının Karantina tabii olduğu bu hastalıkların yabancı ot ve vektörlerle taşınmasının çok kolay olduğunu belirterek üreticilerin dikkatle bahçeyi kontrol altında tutması gerektiği belirtildi.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ PERSONELİ İFTAR YEMEĞİNDE BULUŞTU

18 Temmuz 2013 Perşembe Günü, İl Müdürlüğümüz Yemekhanesi bünyesinde her yıl düzenlenişiyse artık geleneksel hale gelen İftar Yemeği etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Düzenlenen İftar Yemeğine Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü personeli ile Merkez ve İlçe Müdürlüklerimiz de Müdür ve Personel düzeyinde

katılım sağlamışlardır. Yemek sırasında yaptığı konuşmasında İl Müdürümüz Sayın Kadir GÜVEN şunları belirtmiştir; "İl Müdürlüğümüz personeli olarak bu sene de birlik ve beraberlik içinde devam ettirdiğimiz geleneksel iftar yemeklerimizden birinde daha beraberiz. Bu çok özel günlerin dünya barışına ve ülkemizin birlik ve

beraberliğine vesile olmasını yürekten temenni eder, böyle bir günde davete icabet ederek bizimle birlikte olan her birinize teşekkür ederim." Düzenlenen İftar Yemeği, personelin bir araya gelmesi ve iletişim sağlanması manasında katkı sunmuş ve katılımcıların memnuniyetiyle son bulmuştur.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZDE BAYRAMLAŞMA YAPILDI

Ramazan Bayramı tatilinden sonraki ilk mesai günü olan 12/ 08/ 2012 Pazartesi günü 08:30 - 09:00 saatleri arasında, İl Müdürlüğümüz lokalinde

geleneksel bayramlaşma seremonisi gerçekleştirilmiştir. Başta İl Müdür Yardımcımız İsmail DEMİR, şube müdürleri ve personelin katılımıyla

gerçekleşen bayramlaşmada, çalışanlarımız birbirlerinin geçmiş Ramazan Bayramını kutlayarak iyi dilek ve temennilerini iletmışlerdir.

TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ülkemizde
bir yılda çöpe atılan ekmekle
542 bin ton buğdayı
israf ediyoruz

www.ekmekisrafetme.com

Tarım ve insan Fotoğraf yarışması

www.tarimveinsan.com.tr

DenizBank